

Emepodklés z Akragantu

Fragmenta DK 31 B

ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ

B 1 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 60

ἦν δ' ὁ Πausανίας, ὡς φησιν Ἄριστιππος καὶ Σάτυρος, ἐρώμενος αὐτοῦ, ὡι δὴ καὶ τὰ Περί φύσεως προσπεφώνηκεν οὕτως·

Πausανίη, σὺ δὲ κλυθι, δαΐφρονος Ἄγχίτεω υἱέ.

B 2

στεινωποὶ μὲν γὰρ παλάμαι κατὰ γυῖα κέχυνται·
πολλὰ δὲ δεῖλ' ἔμπαια, τὰ τ' ἀμβλύνουσι μέριμνας.
παῦρον δ' ἐν ζῳῆσι βίου μέρος ἀθρήσαντες
ὠκύμοροι καπνοῖο δίκην ἀρθέντες ἀπέπταν
αὐτὸ μόνον πεισθέντες, ὅτι προσέκυρσεν ἕκαστος
πάντοσ' ἐλαυνόμενοι, τὸ δ' ὅλον [πᾶς] εὐχεται εὐρεῖν·
οὕτως οὐτ' ἐπιδερχτὰ τὰδ' ἀνδράσιν οὐτ' ἐπακουστά
οὔτε νόωι περιληπτὰ. σὺ δ' οὔν, ἐπεὶ ὦδ' ἐλιάσθης,
πεύσειαι οὐ πλέον ἢ βροτεῖη μῆτις ὄρωρεν.

B 2/1 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos VII, 122-124

ἄλλοι δὲ ἦσαν οἱ λέγοντες κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα κριτήριον εἶναι τῆς ἀληθείας οὐ τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τοῦ δὲ ὀρθοῦ λόγου τὸν μὲν τινα θεῖον ὑπάρχειν τὸν δὲ ἀνθρώπινον. ὦν τὸν μὲν θεῖον ἀνέξοιστον εἶναι, τὸν δὲ ἀνθρώπινον ἐξοιστόν. λέγει δὲ περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐν ταῖς αἰσθήσεσι τὴν κρίσιν τάληθοῦς ὑπάρχειν οὕτως· ἰστεινωποὶ ... περιληπτὰ' (1-8), περὶ δὲ τοῦ μὴ εἰς τὸ παντελὲς ἀληπτον εἶναι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἰκνεῖται ὁ ἀνθρώπινος λόγος ληπτήν ὑπάρχειν, διασαφεῖ τοῖς προκειμένοις ἐπιφέρων ἰστὺ δ' οὔν ... ὄρωρεν' (8-9).

B 3 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos VII, 122

καὶ διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιπλήξας τοῖς πλέον ἐπαγγελλομένοις γινώσκειν παρίστησιν ὅτι τὸ δι' ἐκάστης αἰσθήσεως λαμβανόμενον πιστόν ἐστι τοῦ λόγου τούτων

ἐπιστατοῦντος, καίπερ πρότερον (B 2) καταδραμῶν τῆς ἀπ' αὐτῶν πίστεως. φησὶ γὰρ

ἀλλὰ θεοὶ τῶν μὲν μανίην ἀποτρέψατε γλώσσης,
 ἐκ δ' ὀσίων στομάτων καθαρὴν ὀχετεύσατε πηγὴν
 καὶ σέ, πολυμνήστη λευκώλενε παρθένε Μοῦσα,
 ἄντομαι, ὧν θέμις ἐστὶν ἐφημερίοισιν ἀκούειν,
 πέμπε παρ' Εὐσεβίης ἐλάουσ' εὐήνιον ἄρμα.
 μηδέ σέ γ' εὐδόξιο βιήσεται ἄνθεα τιμῆς
 πρὸς θνητῶν ἀνελέσθαι, ἐφ' ᾧ θ' ὀσίης πλέον εἶπεῖν
 θάρσει - καὶ τότε δὴ σοφίης ἐπ' ἄκροισι θοάζειν.
 ἀλλ' ἄγ' ἄθρει πάσῃ παλάμῃ, πῆι δῆλον ἕκαστον,
 μήτε τιν' ὄψιν ἔχων πίστει πλέον ἢ κατ' ἀκοιήν
 ἢ ἀκοιὴν ἐρίδουπον ὑπὲρ τρανώματα γλώσσης,
 μήτε τι τῶν ἄλλων, ὀπόσῃ πόρος ἐστὶ νοῆσαι,
 γυίων πίστιν ἔρυκε, νόει δ' ἦι δῆλον ἕκαστον.

B 4 = Κλέμης Alex., Stromata V, 18

ἀλλὰ κακοῖς μὲν κάρτα μέλει κρατέουσιν ἀπιστεῖν·
 ὡς δὲ παρ' ἡμετέρης κέλεται πιστώματα Μούσης,
 γνῶθι διασηθέντος ἐνὶ σπλάγχνοισι λόγοιο.

τοῖς μὲν γὰρ κακοῖς τοῦτο σὺνηθες, φησὶν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, τὸ ἐθέλειν κρατεῖν τῶν ἀληθῶν διὰ τοῦ ἀπιστεῖν.

B 5 = Πλούταρχος, Quaestiones conviv. VIII, 8, 1; 728e

ἔλεγε δὲ τῆς ἐχεμυθίας τοῦτο γέρας εἶναι τοὺς ἰχθῦς καλεῖν [ἔλλοπας] οἶον
 εἰλλομένην τὴν ὄπα καὶ καθειρογομένην ἔχοντας. καὶ τὸν ὀμῶνυμον ἐμοὶ τῶι
 Πausανίαι Πυθαγορικῶς παραινεῖν τὰ δόγματα·
 στεγάσαι φρενὸς ἔλλοπος εἴσω.

B 6 = Άetios I, 3, 20 (A 33). Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos X, 315

τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·
 Ζεὺς ἀργῆς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἄιδωνεύς
 Νῆστις θ', ἠ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

B 7 = Hésychios, Lexicon s.v. ἀγέννητα
 ἀγέννητα. στοιχεῖα. παρ' Ἐμπεδοκλεῖ.

B 8 = Plútarchos, Adv. Col. 10; 1111f. Áetios I, 30, 1 (Dox. 326, 10)

Ἐμπεδοκλῆς φύσιν μηδενὸς εἶναι, μίξιν δὲ τῶν στοιχείων καὶ διάστασιν· γράφει γὰρ οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ Φυσικῶν·

ἄλλο δὲ τοι ἐρέω· φύσις οὐδενὸς ἔστιν ἀπάντων
θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένου θανάτοιο τελευτή,
ἀλλὰ μόνον μίξις τε διάλλαξις τε μιγέντων
ἔστι, φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν.

B 9 = Plútarchos, adv. Col. 11; 1113a-b

οἱ δ' ὅτε μὲν κατὰ φῶτα μιγέντ' εἰς αἰθέρ' ἴ[κωνται] (?)
ἢ κατὰ θηρῶν ἀγροτέρων γένος ἢ κατὰ θάμνων
ἢ κατ' οἰωνῶν, τότε μὲν τὸ [λέγουσι] γενέσθαι,
εὔτε δ' ἀποκριθῶσι, τὸ δ' αὖ δυσδαίμονα πότμον·
ἢ θέμις [οὐ] καλέουσι, νόμῳ δ' ἐπίφημι καὶ αὐτός.

B 10

θάνατον ... ἀλοίτην ...

B 10 = Plútarchos, adv. Col. 11; 1113a

τοσοῦτον ἐδέησε τοῦ κινεῖν τὰ ὄντα καὶ μάχεσθαι τοῖς φαινομένοις, ὥστε μὴδὲ τὴν φωνὴν [γένεσις] ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς συνηθείας, ἀλλ' ὅσον εἰς τὰ πράγματα βλάπτουσαν ἀπάτην παρῆχεν ἀφελῶν, αὐθις ἀποδοῦναι τοῖς ὀνόμασι τὸ νενομισμένον ἐν τούτοις 'οἱ δ' ... αὐτός' (B 9). ἂ ὁ Κολώτης παραθέμενος οὐ συνείδεν, ὅτι φῶτας μὲν καὶ θήρας καὶ θάμνους καὶ οἰωνοὺς ὁ Ἐμπεδοκλῆς οὐκ ἀνήγηκεν, ἃ γέ φησι μιγνυμένων τῶν στοιχείων ἀποτελεῖσθαι, τοὺς δὲ τῆ συγκρίσει ταύτη καὶ διακρίσει φύσιν τινὰ (B 8.1) καὶ πότμον δυσδαίμονα (B 9.4) καὶ θάνατον ἀλοίτην ἐπι κατηγοροῦντας ἢ σφάλλονται διδάξας, οὐκ ἀφείλετο τὸ χρῆσθαι ταῖς εἰθισμέναις φωναῖς περὶ αὐτῶν.

B 11 = Plútarchos, adv. Col. 12; 1113c

ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ μὴ τοῦτο κινεῖν τὸ ἐκφορικὸν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀλλ' ὡς πρότερον εἴρηται, πραγματικῶς διαφέρεσθαι περὶ τῆς ἐξ οὐκ ὄντων γενέσεως, ἣν φύσιν τινὲς καλοῦσι (B 8.1). δηλοῖ δὲ μάλιστα διὰ τούτων τῶν ἐπῶν·

νήπιοι· οὐ γὰρ σφιν δολιχόφρονές εἰσι μέριμναι,
οἱ δὴ γίγνεσθαι πάρος οὐκ ἔον ἐλπίζουσιν
ἢ τι καταθνήσκειν τε καὶ ἐξόλλυσθαι ἀπάντη.
ταῦτα γὰρ τὰ ἔπη μέγα βοῶντός ἐστι τοῖς ὦτα ἔχουσιν, ὡς οὐκ ἀναιρεῖ γένεσιν ἀλλὰ
τὴν ἐκ μὴ ὄντος, οὐδὲ φθορὰν ἀλλὰ τὴν ἀπάντη, τουτέστι τὴν εἰς τὸ μὴ ὄν
ἀπολλύουσιν.

B 12

ἔκ τε γὰρ οὐδὰμ' ἐόντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι
καὶ τ' ἐὼν ἐξαπολέσθαι ἀνήνυστον καὶ ἄπυστον·
αἰεὶ γὰρ τῆι γ' ἔσται, ὅπηι κέ τις αἰὲν

B 12 /1 = Filón Alex., De aetern. mundi 5, 5; p. 3, 5 Cum.

ὥσπερ γὰρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος οὐδὲν γίνεται, οὐδ' εἰς τὸ μὴ ὄν φθείρεται· ἔκ ...
ἄπυστον'.

B 12 /2 = Pseudo-Aristotelés, De Melisso Xenophane Gorgia 2, 6; 975b1

ὡς καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγει; ἅπαντα γὰρ κάκεῖνος ταῦτα ὁμολογήσας, ὅτι
ἔκ τε μὴ ὄντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι, τό τε ὄν ἐξόλλυσθαι ἀνήνυστον καὶ
ἄπρηκτον, αἰεὶ γὰρ θήσεσθαι ὅπη κέ τις αἰὲν ἐρείδη, ...

B 13 = Áetios I 18, 2 (Dox. 316, 1). Pseudo-Aristotelés, de MXG 2, 28; 976b26

οὐδέ τι τοῦ παντός κενεὸν πέλει οὐδὲ περισσόν.

B 14 = Pseudo-Aristotelés, de MXG 2, 28; 976b23

τοῦ παντός δ' οὐδὲν κενεόν· πόθεν οὖν τί κ' ἐπέλθοι;

B 15 = Plútarchos, adv. Col. 12; 1113d

τὸ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τούναντίον ἂν αἰτιάσασθαι παράσχοι τοῦ Ἐμπεδοκλέους
λέγοντος·

οὐκ ἂν ἀνήρ τοιαῦτα σοφὸς φρεσὶ μαντεύσαιτο,
ὡς ὄφρα μὲν τε βιώσι, τὸ δὴ βίσιον καλέουσι,
τόφρα μὲν οὖν εἰσίν, καὶ σφιν πάρα δειλὰ καὶ ἐσθλά,
πρὶν δὲ πάγεν τε βροτοὶ καὶ [ἐπεὶ] λύθεν, οὐδὲν ἄρ' εἰσιν.

ταῦτα γὰρ οὐκ ἀρνούμενου μὴ εἶναι τοὺς γεγονότας καὶ ζῶντάς ἐστιν, εἶναι δὲ μᾶλλον οἰομένου καὶ τοὺς μηδέπω γεγονότας καὶ τοὺς ἤδη τεθνηκότας.

B 16 = Hippolytos Rom., Refutatio VII, 29

καὶ ἔστι πάντων τῶν γεγονότων τῆς γενέσεως δημιουργὸς καὶ ποιητὴς τὸ Νεῖκος τὸ ὀλέθριον, τῆς δὲ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γεγονότων ἐξαγωγῆς καὶ μεταβολῆς καὶ εἰς τὸν ἕνα [κόσμον] ἀποκαταστάσεως ἡ Φιλία· περὶ ὧν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὅτι ἐστὶν ἀθάνατα δύο καὶ ἀγέννητα καὶ ἀρχὴν τοῦ γενέσθαι μηδέποτε εἰληφότα ἄλλα λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

ἦι γὰρ καὶ πάρος ἔσκε[?], καὶ ἔσσεται, οὐδέ ποτ', οἶω,
τούτων ἀμφοτέρων κενεώσεται ἄσπετος αἰών.

τίνων τούτων; τοῦ Νείκους καὶ τῆς Φιλίας· οὐ γὰρ ἤρξαντο γενέσθαι, ἀλλὰ προῆσαν καὶ ἔσονται αἰεί.

B 17

δίπλ' ἐρέω· τοτὲ μὲν γὰρ ἐν ηὐξήθη μόνον εἶναι
ἐκ πλεόνων, τοτὲ δ' αὖ διέφυ πλέον' ἐξ ἑνὸς εἶναι.
δοιῆ δὲ θνητῶν γενεαίς, δοιῆ δ' ἀπόλειψις·
τὴν μὲν γὰρ πάντων σύνοδος τίκτει τ' ὀλέκει τε,
ἡ δὲ πάλιν διαφυομένων θρεφθεῖσα διέπτει.
καὶ ταῦτ' ἀλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμὰ λήγει,
ἄλλοτε μὲν Φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἕν ἅπαντα,
ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορευόμενα Νείκεος ἔχθει.
[οὕτως ἦι μὲν ἐν ἐκ πλεόνων μεμάθηκε φύεσθαι]
ἡδὲ πάλιν διαφύντος ἑνὸς πλέον' ἐκτελέθουσι,
τῆι μὲν γίνονται τε καὶ οὐ σφισιν ἔμπεδος αἰών·
ἦι δὲ διαλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμὰ λήγει,
ταύτηι δ' αἰὲν ἔασιν ἀκίνητοι κατὰ κύκλον.

ἀλλ' ἄγε μύθων κλυθι· μάθη γὰρ τοι φρένας αὖξει·
ὥς γὰρ καὶ πρὶν ἔειπα πιφαύσκων πείρατα μύθων,
δίπλ' ἐρέω· τοτὲ μὲν γὰρ ἐν ηὐξήθη μόνον εἶναι
ἐκ πλεόνων, τοτὲ δ' αὖ διέφυ πλέον' ἐξ ἑνὸς εἶναι,
πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ ἠέρος ἄπλετον ὕψος,

Νεικός τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἀπάντη,
 καὶ Φιλότης ἐν τοῖσιν, ἴση μῆκος τε πλάτος τε·
 τὴν σὺ νόωι δέρκευ, μηδ' ὄμμασιν ἦσο τεθηπῶς·
 ἦτις καὶ θνητοῖσι νομίζεται ἔμφυτος ἄρθροις,
 τῆι τε φίλα φρονέουσι καὶ ἄρθμια ἔργα τελοῦσι,
 Γηθοσύνην καλέοντες ἐπώνυμον ἠδ' Ἄφροδίτην.
 τὴν οὐ τις μετὰ τοῖσιν ἐλισσομένην δεδάηκε
 θνητὸς ἀνήρ· σὺ δ' ἄκουε λόγου στόλον οὐκ ἀπατηλόν.
 ταῦτα γὰρ ἴσα τε πάντα καὶ ἡλικά γένναν ἔασι,
 τιμῆς δ' ἄλλης ἄλλο μέδει, πάρα δ' ἦθος ἐκάστωι,
 ἐν δὲ μέρει κρατέουσι περιπλομένοιο χρόνιοι.
 καὶ πρὸς τοῖς οὐτ' ἄρ τι ἐπιγίνεται οὐδ' ἀπολήγει·
 εἴτε γὰρ ἐφθείροντο διαμπερές, οὐκέτ' ἂν ἦσαν·
 τοῦτο δ' ἐπαυξήσειε τὸ πᾶν τί κε; καὶ πόθεν ἐλθόν;
 πῆι δέ κε κήξαπόλοιτο, ἐπεὶ τῶνδ' οὐδὲν ἔρημον;
 ἀλλ' αὐτ(ὰ) ἔστιν ταῦτα, δι' ἀλλήλων δὲ θέοντα
 γίγνεται ἄλλοτε ἄλλα καὶ ἠνεκὲς αἰὲν ὁμοῖα.

B 17 /1 = Simplikios, In Physica 157, 25

ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φυσικῶν παραδίδωσι 'δίπλ' ... ὁμοῖα'.

B 17 /2 = Simplikios, In Physica 161, 14

τὰ εὐθύς ἐν ἀρχῇ παρατεθέντα 'τοτὲ ... εἶναι'.

B 17 /3 = Plútarchos, Amat. 13; 756d

ἀλλ' ὅταν Ἐμπεδοκλέους ἀκούσης λέγοντος, ὦ ἑταῖρε, 'καὶ ... τεθηπῶς', ταῦτ' οἶεσθαι χρὴ λέγεσθαι περὶ Ἑρωτος· οὐ γὰρ ἔστιν ὄρατος ἀλλὰ δοξαστὸς ἡμῖν ὁ θεὸς ἐν τοῖς πάνυ παλαιοῖς.

B 17 /4 = Kléméns Alex., Stromata V, 15

ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ Φιλότητα συγκαταριθμεῖται συγκριτικὴν τινα ἀγάπην νοῶν ἣν ... τεθηπῶς'.

B 18 = Plútarchos, De Is. et Os. 48; 370d

Ἐμπεδοκλῆς δὲ τὴν μὲν ἀγαθουργὸν ἀρχὴν Φιλότητα καὶ Φιλίαν πολλάκις, [ἔτι] δ' Ἀρμονίαν καλεῖ θεμερωπιν (B 122.2).

Φιλίη.

B 19 = Plútarchos, De prim. frig. 16; 952b

καὶ ὅλως τὸ μὲν πῦρ διαστατικὸν ἐστὶ καὶ διαιρετικόν, τὸ δ' ὕδωρ κολλητικὸν καὶ σχετικὸν τῇ ὑγρότητι συνέχον καὶ πῆττον· ἦ καὶ παρέσχεν Ἐμπεδοκλῆς ὑπόνοιαν ὡς τὸ μὲν πῦρ Νεῖκος οὐλόμενον (B 17.19), σχεδύνην δὲ Φιλότητα τὸ ὑγρὸν ἐκάστοτε προσαγορεύων.

σχεδύνην Φιλότητα.

B 20 = Simplikios, In Physica 1124, 9

καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα τὸ Νεῖκος καὶ τὴν Φιλίαν παρὰ μέρος ἐπικρατεῖν ἐπὶ τε ἀνθρώπων καὶ ἰχθύων καὶ θηρίων καὶ ὀρνέων ὁ Ἐμπεδοκλῆς φησι τάδε γράφων·

τοῦτο μὲν ἀν βροτέων μελέων ἀριδεΐκετον ὄγκον·

ἄλλοτε μὲν Φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα

γυῖα, τὰ σῶμα λέλογχε, βίου θαλέθοντος ἐν ἀκμῇ·

ἄλλοτε δ' αὐτε κακῆσι διατμηθέντ' Ἐρίδεςσι

πλάζεται ἀνδιχ' ἕκαστα περιρρηγμῖνι βίοιο.

ὡς δ' αὐτως θάμνοισι καὶ ἰχθύσιν ὑδρομελάθοις

θηρσί τ' ὀρειλεχέεσσιν ἰδὲ πτεροβάμοσι κύμβαις.

B 21 = Simplikios, In Physica 159, 13

πλείονα δὲ ἄλλα εἰπὼν ἐπάγει ἐκάστου τῶν εἰρημένων τὸν χαρακτῆρα, τὸ μὲν πῦρ ἥλιον (V, 3) καλῶν, τὸν δὲ ἀέρα αὐγῆν (V, 4) καὶ οὐρανόν (B 22.2), τὸ ὕδωρ ὄμβρον (5) καὶ θάλασσαν (B 22.2). λέγει δὲ οὕτως·

ἀλλ' ἄγε, τόνδ' ὀάρων προτέρων ἐπιμάρτυρα δέρκευ,

εἴ τι καὶ ἐν προτέροισι λιπόξυλον ἔπλετο μορφῇ,

ἠέλιον μὲν λευκὸν ὀράν καὶ θερμὸν ἀπάντη,

ἄμβροτα δ' ὅσσ' εἶδει τε καὶ ἀργέτι δεύεται αὐγῇ,

ὄμβρον δ' ἐν πᾶσι δνοφόεντά τε ῥίγαλέον τε·

ἐκ δ' αἴης προρέουσι θελεμνά τε καὶ στερεωπά.

ἐν δὲ Κότῳ διάμορφα καὶ ἀνδιχα πάντα πέλονται,

σὺν δ' ἔβη ἐν Φιλότητι καὶ ἀλλήλοισι ποθεῖται.

ἐκ τούτων γὰρ πάνθ' ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἔστι καὶ ἔσται,

δένδρεά τ' ἐβλάστησε καὶ ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες,

θῆρες τ' οἰωνοί τε καὶ ὕδατοθρέμμονες ἰχθῦς,
καὶ τε θεοὶ δολιχαίωνες τιμῆσι φέριστοι.
αὐτὰ γὰρ ἔστιν ταῦτα, δι' ἀλλήλων δὲ θέοντα
γίγνεται ἀλλοιωπά· τόσον διὰ κρησὶς ἀμείβει.

B 22 = Theophrastos, De sensu 16

ἄρθρια μὲν γὰρ ταῦτα ἑαυτῶν πάντα μέρεσσι,
ἠλέκτωρ τε χθών τε καὶ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
ὅσα φιν ἐν θνητοῖσιν ἀποπλαχθέντα πέφυκεν.
ὡς δ' αὐτως ὅσα κρησὶν ἐπαρκέα μᾶλλον ἔασιν,
ἀλλήλοις ἔστερκεται ὁμοιωθέντ' Ἀφροδίτη.
ἐχθρὰ [δ' ἄ] πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων διέχουσι μάλιστα
γέννηι τε κρήσει τε καὶ εἶδεσιν ἐκμάκτοισι,
πάντηι συγγίνεσθαι ἀήθεα καὶ μάλα λυγρὰ
Νεῖκος ἐννεσίησιν, ὅτι σφίσι γένναν ἔοργεν. (?)

B 22 /2 = Simplikios, In Physica 160, 26

καὶ ἐκ τούτων δὲ ἂν τις τὸν διττὸν αἰνίττεσθαι διάκοσμον οἴοιτο· ἄρθρια ... ἔοργεν'.
καὶ γὰρ ὅτι καὶ ἐν τοῖς θνητοῖς (3) ἤρμωσται ταῦτα, δεδήλωκεν, ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς
μᾶλλον ἦνωται καὶ ἄλλήλοις ... Ἀφροδίτη', (5) καὶ ὅτι κἂν πανταχοῦ, ἀλλὰ τὰ μὲν
νοητὰ τῇ Φιλίαι ὁμοίωται, τὰ δὲ αἰσθητὰ ὑπὸ τοῦ Νεῖκος κρατηθέντα καὶ ἐπὶ
πλέον διασπασθέντα ἐν τῇ κατὰ τὴν κρᾶσιν γενέσει ἐν ἐκμάκτοις (7) καὶ εἰκονικοῖς
εἶδεσιν ὑπέστησαν τοῖς νεικεογενέσι καὶ ἀήθως ἔχουσι (8) πρὸς τὴν ἔνωσιν τὴν πρὸς
ἄλληλα.

B 23 = Simplikios, In Physica 159, 27

καὶ παράδειγμα δὲ ἐναργὲς παρέθετο τοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν γίνεσθαι τὰ διάφορα·
ὡς δ' ὅποταν γραφῆες ἀναθήματα ποικίλλωσιν
ἀνέρες ἀμφὶ τέχνης ὑπὸ μήτιος εὖ δεδαῶτε,
οἷτ' ἐπεὶ οὖν μάρψωσι πολύχροα φάρμακα χερσίν,
ἀρμονίη μείξαντε τὰ μὲν πλέω, ἄλλα δ' ἐλάσσω,
ἐκ τῶν εἶδα παῖσιν ἀλίγκια πορσύνουσι,
δένδρεά τε κτίζοντε καὶ ἀνέρας ἠδὲ γυναῖκας
θῆρας τ' οἰωνούς τε καὶ ὕδατοθρέμμονας ἰχθῦς

καί τε θεοὺς δολιχαίωνα τιμῆισι φερίστους·
 οὕτω μὴ σ' ἀπάτη φρένα καινύτω ἄλλοθεν εἶναι
 θνητῶν, ὅσσα γε δῆλα γεγάκασιν ἄσπετα, πηγῆν,
 ἀλλὰ τορῶς ταῦτ' ἴσθι, θεοῦ πάρα μῦθον ἀκούσας.

B 24 = Plútarchos, De defectu orac. 15; 418c

ἀλλ' ἵνα μὴ, τὸ Ἐμπεδόκλειον εἰπεῖν, δόξω
 κορυφὰς ἐτέρας ἐτέρησι προσάπτων
 μύθων μὴ τελέειν ἀτραπὸν μίαν,
 ἐάσατέ με τοῖς πρώτοις τὸ προσῆκον ἐπιθεῖναι τέλος.

B 25 /1 = Platón, Gorg. 498e

συλλόγισαι δὴ κοινῇ μετ' ἐμοῦ τί ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν ὠμολογημένων· καὶ δις
 γὰρ τοι καὶ τρεῖς φασὶ καλὸν εἶναι τὰ καλὰ λέγειν τε καὶ ἐπισκοπεῖσθαι.

B 25 /2 = Schol. in Plat. Gorg.

παροιμία ἴδις καὶ τρεῖς τὸ καλόν', ὅτι χρηὴ περὶ τῶν καλῶν πολλάκις λέγειν.
 Ἐμπεδοκλέους τὸ ἔπος, ἀφ' οὗ καὶ ἡ παροιμία· φησὶ γὰρ ἰκαὶ ... ἐνισπεῖν'.
 ... καὶ δις γὰρ, ὃ δεῖ, καλόν ἐστιν ἐνισπεῖν.

B 26 = Simplikios, In Physica 33, 18

καὶ ὀλίγον δὲ προελθὼν φησιν
 ἐν δὲ μέρει κρατέουσι περιπλομένοιο κύκλιοι,
 καὶ φθίνει εἰς ἄλληλα καὶ αὐξεται ἐν μέρει αἴσης.
 αὐτὰ γὰρ ἔστιν ταῦτα, δι' ἀλλήλων δὲ θέοντα
 γίνοντ(αι) ἄνθρωποι τε καὶ ἄλλων ἔθνεα θηρῶν
 ἄλλοτε μὲν Φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓνα κόσμον,
 ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορούμενα Νείκεος ἔχθει,
 εἰσόκεν ἐν συμφύντα τὸ πᾶν ὑπένερχε γένηται.
 οὕτως ἦι μὲν ἐν ἐκ πλεόνων μεμάθηκε φύεσθαι
 ἠδὲ πάλιν διαφύντος ἑνὸς πλέον' ἐκτελέθουσι,
 τῆι μὲν γίνονται τε καὶ οὗ σφισιν ἔμπεδος αἰών·
 ἦι δὲ τὰδ' ἀλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδαμὰ λήγει,
 ταύτηι δ' αἰὲν ἔασιν ἀκίνητοι κατὰ κύκλον.

B 27

ἔνθ' οὐτ' ἠελίοιο διείδεται ὠκέα γυῖα
 οὐδὲ μὲν οὐδ' αἴης λάσιον μένος οὐδὲ θάλασσα·
 οὕτως Ἀρμονίης πυκινῶι κρύφωι ἐστήρικται
 Σφαῖρος κυκλοτερῆς μονίηι περιηγεί γαίων.

B 27 /1 = Plútarchos, De fac. lun. 12; 926d

ὄρα ... μὴ ... τὸ Νεῖκος ἐπάγηις τὸ Ἐμπεδοκλέους τοῖς πράγμασι, μᾶλλον δὲ τοὺς παλαιοὺς κινήις Τιτᾶνας ἐπὶ τὴν φύσιν καὶ Γίγαντας καὶ τὴν μυθικὴν ἐκείνην καὶ φοβερὰν ἀκοσμίαν καὶ πλημμέλειαν ἐπιδεῖν ποθῆις χωρὶς τὸ βαρὺ πᾶν καὶ χωρὶς [τιθεῖς] τὸ κούφον, ἔνθ' ... θάλασσα', ὡς φησιν Ἐμπεδοκλῆς, οὐ γῆ θερμότητος μετεῖχεν, οὐχ ὕδωρ πνεύματος, οὐκ ἄνω τι τῶν βαρέων, οὐ κάτω τι τῶν κούφων, ἀλλ' ἄκρατοι καὶ ἄστοργοι καὶ μονάδες αἱ τῶν ὅλων ἀρχαί ... ἄχρῖς οὐ τὸ ἰμερτὸν ἤκεν ἐπὶ τὴν φύσιν ἐκ προνοίας Φιλότητος ἐγγενομένης καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἐρωτος, ὡς Ἐμπεδοκλῆς λέγει καὶ Παρμενίδης καὶ Ἡσίοδος.

B 27 /2 = Simplikios, In Aristotelis physic. 1183, 28

Εὐδημος (fr. 71) δὲ τὴν ἀκινήσιαν ἐν τῇ τῆς Φιλίας ἐπικρατεῖαι κατὰ τὸν Σφαῖρον ἐκδέχεται, ἐπειδὴν ἅπαντα συγκριθῆι ἔνθ' ... γυῖα', ἀλλ' ὡς φησιν οὕτως ... γαίων'.

B 27a = Plútarchos, c. princip. philos. esse diss. 2; 777c

ὁ μὲν γὰρ εἰς ἀρετὴν διὰ φιλοσοφίας τελευτῶν σύμφωνον ἑαυτῶι καὶ ἄμεμπτον ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ μεστὸν εἰρήνης καὶ φιλοφροσύνης τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀεὶ παρέχεται τὸν ἄνθρωπον·

οὐ στάσις οὐδὲ τε δῆρις ἀναίσιμος ἐν μελέεσσιν.

B 28 = Stobaios, Anthologium I, 15, 2ab (I, 144, 20 W.)

ἀλλ' ὅ γε πάντοθεν ἴσος [έοι] καὶ πάμπαν ἀπείρων
 Σφαῖρος κυκλοτερῆς μονίηι περιηγεί γαίων.

B 29

οὐ γὰρ ἀπὸ νώτοιο δύο κλάδοι αἰσσοῦνται,
 οὐ πόδες, οὐ θοὰ γοῦν(α), οὐ μήδεα γεννήεντα,
 ἀλλὰ σφαῖρος ἔην καὶ [πάντοθεν] ἴσος ἑαυτῶι.

B 29 /1 = Hippolytos Rom., Refutatio VII, 29

καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ κόσμου ἰδέας, ὅποια τίς ἐστὶν ὑπὸ τῆς Φιλίας κοσμουμένη, λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

ἴου ... αὐτῶι·

τοιοῦτόν τι καὶ κάλλιστον εἶδος τοῦ κόσμου ἢ Φιλία ἐκ πολλῶν ἐν ἀπεργάζεται τὸ δὲ Νεῖκος, τὸ τῆς τῶν κατὰ μέρος διακοσμῆσεως αἴτιον, ἐξ ἐνὸς ἐκείνου ἀποσπᾶι καὶ ἀπεργάζεται πολλά.

B 29 /2 = Simplikios, In Physica 1124, 1

τὴν Φιλίαν διὰ τῆς ἐνώσεως τὸν Σφαῖρον ποιοῦσαν, ὃν καὶ θεὸν ὀνομάζει (B 31), καὶ οὐδετέρως ποτὲ καλεῖ ἴσφαῖρον ἔην·

B 30

αὐτὰρ ἐπεὶ μέγα Νεῖκος ἐνὶ μμελέεσσιν ἐθρέφθη
ἐς τιμάς τ' ἀνόρουσε τελειομένοιο χρόνοιο,
ὅς σφιν ἀμοιβαῖος πλατέος παρ' ἐλήλαται ὄρκου ...

B 30 /1 = Aristotelés, Metaphysica III, 4; 1000b12

καὶ ἄμα δὲ αὐτῆς τῆς μεταβολῆς αἴτιον οὐθὲν λέγει ἀλλ' ἢ ὅτι οὕτως πέφυκεν ἴλλ' ὅτε δὴ ... ὄρκου·

B 30 /2 = Simplikios, In Physica 1184, 12

λέγει δὲ καὶ ταῦτα ἴμπεδοκλῆς ἐπὶ τῆς τοῦ Νεῖκου ἐπικρατείας ἴαὐτὰρ ἐπεὶ ... ὄρκου·

B 31 = Simplikios, In Physica 1184, 2 (sec. B 27, 4)

ἀρξαμένου δὲ πάλιν τοῦ Νεῖκου ἐπικρατεῖν τότε πάλιν κίνησις ἐν τῶι Σφαίρωι γίνεται·

πάντα γὰρ ἐξείης πελεμίζετο γυῖα θεοῖο.

B 32

δύω δέει ἄρθρον [?].

B 32 = Pseudo-Aristotelés, De lin. insecab. 972b29

ἔτι τὸ ἄρθρον διαφορὰ πῶς ἐστίν· διὸ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐποίησε ἑὶ δειῖ ὀρθῶς (δύω δέει ἄρθρον ?).

B 33 = Plútarchos, De amic. mult. 5; 95a

ἡ μὲν γὰρ [φιλία] συνάγει καὶ συνίστησι καὶ συνέχει καταπυκνοῦσα ταῖς ὀμιλίαις καὶ φιλοφροσύναις

ὥς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸν ἐγόμφωσεν καὶ ἔδησε ...

κατ' Ἐμπεδοκλέα (τοιαύτην γὰρ ἡ φιλία βούλεται ποιεῖν ἐνότητα καὶ σύμπηξιν), ἡ δὲ πολυφιλία διίστησι καὶ ἀποσπᾶ καὶ ἀποστρέφει, τῷ μετακαλεῖν καὶ μεταφέρειν ἄλλοτε πρὸς ἄλλον οὐκ ἔῶσα κραῖσιν οὐδὲ κόλλησιν εὐνοίας ἐν τῇ συνηθείᾳ περιχυθείσῃ καὶ παγείσῃ γενέσθαι.

B 34 = Aristotelés, Meteorologica IV, 4; 381b31

τὸ γὰρ ὑγρὸν τῷ ξηρῷ αἴτιον τοῦ ὀρίζεσθαι καὶ ἐκάτερον ἐκατέρῳ οἶον κόλλα γίγνεται, ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐποίησεν ἐν τοῖς Φυσικοῖς·

ἄλφιτον ὕδατι κολλήσας ...

B 35

αὐτὰρ ἐγὼ παλίνορσος ἐλεύσομαι ἐς πόρον ὕμνων,
τὸν πρότερον κατέλεξα, λόγου λόγον ἐξοχετεύων,
κεῖνον· ἐπεὶ Νεῖκος μὲν ἐνέρτατον ἵκετο βένθος
δίνης, ἐν δὲ μέσῃ Φιλότης στροφάλιγγι γένηται,
ἐν τῇ δὴ τάδε πάντα συνέρχεται ἐν μόνον εἶναι,
οὐκ ἄφαρ, ἀλλὰ θελημὰ συνιστάμεν' ἄλλοθεν ἄλλα.
τῶν δέ τε μισγομένων χεῖτ' ἔθνεα μυρία θνητῶν· (?)
πολλὰ δ' ἄμεικτ' ἔστηκε κεραιομένοισιν ἐναλλάξ,
ὅσσοι ἔτι Νεῖκος ἔρκε μετάρσιον· οὐ γὰρ ἀμεμφέως
τῶν πᾶν ἐξέστηκεν ἐπ' ἔσχατα τέρματα κύκλου,
ἀλλὰ τὰ μὲν τ' ἐνέμιμνε μελέων τὰ δὲ τ' ἐξεβεβήκει.
ὅσσον δ' αἰὲν ὑπεκπροθέοι, τόσον αἰὲν ἐπήγει
ἠπιόφρων Φιλότητος ἀμεμφέος ἄμβροτος ὀρμή·
αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,
ζωρὰ τε τὰ πρὶν ἄκρητα διαλλάξαντα κελεύθους.
τῶν δέ τε μισγομένων χεῖτ' ἔθνεα μυρία θνητῶν,

παντοίαις ιδέησιν ἀρηρότα, θαῦμα ιδέσθαι.

B 35 /1 = Simplikios, In De caelo 528, 30

μήποτε δὲ κἂν ἐπικρατῆι ἐν τούτῳ [τῷ κόσμῳ] τὸ Νεῖκος ὡσπερ ἐν τῷ σφαίρῳ ἢ Φιλία, ἀλλ' ἄμφω ὑπ' ἀμφοῖν λέγονται γίνεσθαι. καὶ τάχα οὐδὲν κωλύει παραθέσθαι τινὰ τῶν τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐπῶν τοῦτο δηλοῦντα ἅυτὰρ ... κελεύθους'.

B 35 /2 = Simplikios, In Physica 32, 11

καὶ πρὸ τούτων δὲ τῶν ἐπῶν (B 98) ἐν ἄλλοις τὴν ἀμφοῖν ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέργειαν παραδίδωσι λέγων ἔπει ... ιδέσθαι'.

B 35 /3 = Ders., De caelo 587, 8

καὶ πῶς ταῦτα, φαίη ἂν τις, ἐπὶ τῆς Φιλότητος γίνεσθαι λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, δι' ἣν πάντα ἐν γίνεσθαι ὁ Ἐμπεδοκλῆς φησιν ἔν τῇ δὴ ... εἶναι' (5); μήποτε οὖν οὐκ ἐν τῇ ἐπικρατεῖαι τῆς Φιλίας ταῦτα λέγει γενέσθαι ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὡς ἐνόμισεν Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τότε, ὅτε οὐπω τὸ Νεῖκος ἅπαν ... ὁρμή'.

B 35 /4 = Aristotelés, Poetica 25; 1461a23

τὰ δὲ διαίρεσει [λυτέον] οἶον Ἐμπεδοκλῆς αἶψα ... κέκρητο'.

B 35 /5 = Athénaios, Deipnosophistae X, 423f (X, 22 Kaibel)

Θεόφραστος δ' ἐν τῷ Περὶ μέθης ζωρότερόν φησιν εἶναι τὸ κεκραμένον παρατιθέμενος Ἐμπεδοκλέους τάδε αἶψα ... κελεύθους'.

B 35 /6 = Plútarchos, Quaestiones convivales V, 4, 1; 677d

Σωσικλῆς δ' ὁ ποιητής, τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐπιμνησθεὶς εἰρηκός ἐν τῇ καθόλου μεταβολῇ γίνεσθαι ἕζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα' μάλλον ἔφη τὸ εὐκρατον ἢ τὸ ἄκρατον ὑπὸ τάνδρὸς ζωρὸν λέγεσθαι.

B 36

τῶν δὲ συνερχομένων ἐξ ἔσχατον ἴστατο Νεῖκος.

B 36 /1 = Stobaios, Anthologium I, 10, 11 (p. 121, 14 W.), sec. B 6

ἅτῶν ... Νεῖκος'.

B 36 /2 = Aristotelés, *Metaphysica* III, 4; 1000b1

εἰ γὰρ μὴ ἐνῆν τὸ Νεῖκος ἐν τοῖς πράγμασιν, ἐν ἃν ἦν ἅπαντα, ὡς φησιν· ὅταν γὰρ συνέλθῃ, τότε ἔξ ... Νεῖκος·

B 37 = Aristotelés, *De generatione et corr.* II, 6; 333a35

ἀλλὰ μὴν οὐδ' αὐξῆσις ἂν εἴη κατ' Ἐμπεδοκλέα, ἀλλ' ἢ κατὰ πρόσθεσιν· πυρὶ γὰρ αὐξῆσι τὸ πῦρ,

αὐξῆσι δὲ χθῶν μὲν σφέτερον δέμας, αἰθέρα δ' αἰθήρ.

B 38 = Κλέμηνς Alex., *Stromata* V, 48

εἰ δ' ἄγε τοι λέξω πρῶθ' ἥλιον ἀρχήν,

ἐξ ὧν δῆλ' ἐγένοντο τὰ νῦν ἐσορῶμεν ἅπαντα,

γαῖα τε καὶ πόντος πολυκύμων ἠδ' ὑγρὸς ἀήρ

Τιτάν ἠδ' αἰθήρ σφίγγων περὶ κύκλον ἅπαντα.

B 39 = Aristotelés, *De caelo* II, 13; 294a21

εἵπερ ἀπείρονα γῆς τε βάθη καὶ δαψιλὸς αἰθήρ,

ὡς διὰ πολλῶν δὴ γλώσσας ἐλθόντα ματαίως

ἐκκέχυται στομάτων ὀλίγον τοῦ παντός ἰδόντων ...

B 40 = Πλούταρχος, *De fac. in orb. lun.* 2; 920c

ὡς που καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἑκατέρων ἀποδίδωσιν οὐκ ἀηδῶς διαφορὰν·

Ἥλιος ὀξυβελῆς ἠδ' ἰλάειρα Σελήνη.

τὸ ἐπαγωγὸν αὐτῆς καὶ ἰλαρὸν καὶ ἄλυπον οὕτω προσαγορεύσας.

B 41 = Apollodóros, *Περὶ θεῶν* in *Macrobian Sat.* I, 17, 46

ἀλλ' ὁ μὲν ἀλισθεῖς μέγαν οὐρανὸν ἀμφιπολεύει.

B 42

ἀπεστέγασεν δέ οἱ αὐγάς,

ἔστ' ἂν ἴη καθύπερθεν, ἀπεσκνίφωσε δὲ γαίης

τόσσον ὅσον τ' εὖρος γλαυκώπιδος ἔπλετο μήνης.

B 42 = Πλούταρχος, *De fac. in orbe lun.* 16; 929c

κατὰ στάθμην, φησὶ Δημόκριτος (68 A 89a), ἴσταμένη [ἢ σελήνη] τοῦ φωτίζοντος ὑπολαμβάνει καὶ δέχεται τὸν ἥλιον· ὥστ' αὐτὴν τε φαίνεσθαι καὶ διαφαίνειν ἐκεῖνον εἰκὸς ἦν. ἡ δὲ πολλοῦ δεῖ τοῦτο ποιεῖν· αὐτὴ τε γὰρ ἄδηλός ἐστι τῆνικαῦτα κἀκεῖνον ἀπέκρουσε καὶ ἠφάνισε πολλάκις 'ἀπεσκεύασε δὲ οἱ αὐγὰς' ὥσπερ φησὶν 'Ἐμπεδοκλῆς' ἔστε αἴαν καθύπερθεν ... μῆνης', καθάπερ εἰς νύκτα καὶ σκότος, οὐκ εἰς ἄστρον ἕτερον τοῦ φωτὸς ἐμπεσόντος ... ἀπολείπεται τοίνυν τὸ τοῦ 'Ἐμπεδοκλέους, ἀνακλάσει τινὶ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην γίγνεσθαι τὸν ἐνταῦθα φωτισμὸν ἀπ' αὐτῆς. ὅθεν οὐδὲ θερμὸν οὐδὲ λαμπρὸν ἀφικνεῖται πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, ἐξάψεως καὶ μίξεως [τῶν] φώτων γεγεννημένης, ἀλλ' οἷον αἶ τε φωναὶ κατὰ τὰς ἀνακλάσεις ἀμαυροτέραν ἀναφαίνουσι τὴν ἠχὴν τοῦ φθέγματος ..., 'ὡς αὐγὴ ... εὐρύν' (B 43) ἀσθενῆ καὶ ἀμυδρὰν ἀνάρροιαν ἴσχει πρὸς ἡμᾶς διὰ τὴν κλάσιν ἐκλυομένης τῆς δυνάμεως.

B 43 = Filón Alex., De providentia II, 70 ex armen. Aucher p. 92

lunae vero lumen nonne inepte putatur a sole iuxta providentiam desumere lucem, cum potius instar speculi casu in se incidentem formam recipiat? quemadmodum Empedocles:

„lumen accipiens lunaris globus magnus largusque (B 43 ?) mox illico reversus est ut currens caelum attingeret“.

ὡς αὐγὴ τύψασα σεληναίης κύκλον εὐρύν ...

B 44 = Plútarchos, De Pyth. orac. 12; 400b

ὕμεῖς δὲ τοῦ μὲν 'Ἐμπεδοκλέους καταγελάτε φάσκοντος τὸν ἥλιον περὶ γῆν ἀνακλάσει φωτὸς οὐρανίου γενόμενον αὐθις·

ἀνταυγεῖ πρὸς Ὀλυμπον ἀταρβήτοισι προσώποις.

B 45 = Achilleus Taitus, Isagoga excerpta 16; p. 43, 6 Maas

κυκλοτερεὲς περὶ γαῖαν ἐλίσσεται ἀλλότριον φῶς.

B 46

ἄρματος ὡς πέρι χνοίη ἐλίσσεται ἢ τε παρ' ἄκρην ... (?)

B 46 = Plútarchos, De fac. in orbe lun. 9; 925b

τῆς δὲ γῆς τρόπον τινὰ ψαύει καὶ περιφερομένη πλησίον 'ἄρματος ὥσπερ ἶχνος ἀνελίσσεται', φησὶν 'Ἐμπεδοκλῆς, 'ἢ τε περὶ ἄκρην'. οὐδὲ γὰρ τὴν σκιὰν αὐτῆς ὑπερβάλλει πολλάκις ἐπὶ μικρὸν αἰρομένην τῶι παμμέγεθες εἶναι τὸ φωτίζον, ἀλλ' οὕτως ἔοικεν ἐν χρωῖ καὶ σχεδὸν ἐν ἀγκάλαις τῆς γῆς περιπολεῖν, ὥστ'

ἀντιφράττεσθαι πρὸς τὸν ἥλιον ὑπ' αὐτῆς μὴ ὑπεραίρουσα τὸν σκιερὸν καὶ χθόνιον καὶ νυκτέριον τοῦτον τὸν τόπον, ὃς γῆς κληρός ἐστι. διὸ λεκτέον οἶμαι θαρροῦντας ἐν τοῖς τῆς γῆς ὄροις εἶναι τὴν σελήνην ὑπὸ τῶν ἄκρων αὐτῆς ἐπιπροσθουμένην.

B 47 = Anecd. Bekk. I, 337, 13 (Συναγωγή λέξεων χρησ.)

ἀγῆς· τοῦτο ἀπὸ συνθέτου καταλείπεται τοῦ εὐαγῆς ἢ παναγῆς. Ἐμπεδοκλῆς.
ἀθρεῖ μὲν γὰρ ἄνακτος ἐναντίον ἀγέα κύκλον.

B 48 = Plútarchos, Quaestiones Platonicae 3; 1006f

οἱ τῶν ὥρολογίων γνώμονες οὐ συμμεθιστάμενοι ταῖς σκιαῖς ἀλλ' ἐστῶτες ὄργανα καὶ χρόνου μέτρα γεγόνασι μιμούμενοι τῆς γῆς τὸ ἐπιπροσθούν τῶι ἡλίω περι αὐτὴν ὑποφερομένω, καθάπερ εἶπεν Ἐμπεδοκλῆς
νύκτα δὲ γαῖα τίθησιν ὑφισταμένη φαέεσσι
[ἡελίου].

B 49 = Plútarchos, Quaestiones convivales VIII, 3, 1; 720e

σκοτεινὸς γὰρ ὢν ὁ ἀήρ κατ' Ἐμπεδοκλέα
νυκτὸς ἐρημαίης ἀλαώπιδος ...
ὅσον τῶν ὀμμάτων ἀφαιρεῖται τοῦ προαισθάνεσθαι διὰ τῶν ὠτων ἀποδίδωσιν.

B 50 = Tzetzés, Alleg. O 83

ὅπερ φησὶν Ἐμπεδοκλῆς εἴτε τις τῶν ἐτέρων·
Ἴρις δ' ἐκ πελάγους ἄνεμον φέρει ἢ μέγαν ὄμβρον.

B 51 = Héródíanos, Schematismi Hom. cod. Darmstadini in Sturzii Et. Gud. p. 745 (ad Et. M. p. 111, 10)

ἀνόπαια· οἱ μὲν ἀφανῆ, τινὲς δὲ τὸ ἄνω φέρεσθαι. Ἐμπεδοκλῆς· καρπαλίμως δὲ ἀνόπεαν' ἐπὶ τοῦ πυρός. ἐξ οὗ δῆλον ὅτι καὶ οὐδετέρου γένους ἐστὶ τὸ ἀνόπαιον.
καρπαλίμως δ' ἀνόπαιον ...

B 52 = Proklos, In Tim. II, 8, 26 Diehl

καὶ γὰρ ὑπὸ γῆς ρύακές εἰσι πυρός, ὥς πού φησι καὶ Ἐμπεδοκλῆς
πολλὰ δ' ἔνερθ(ε) οὐδεὸς πυρὰ καίεται.

B 53

οὕτω γὰρ συνέκυρσε θεῶν τοτέ, πολλάκι δ' ἄλλως.

B 53 /1 = Aristotelés, De generatione et corr. II, 6; 334a1

διέκρινε μὲν γὰρ τὸ Νεῖκος, ἠνέχθη δ' ἄνω ὁ αἰθήρ οὐχ ὑπὸ τοῦ Νείκους, ἀλλ' ὅτε μὲν φησιν ὥσπερ ἀπὸ τύχης

ὁὕτω ... ἄλλως',

ὅτε δέ φησι πεφυκέναι τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι, ὁ δ' αἰθήρ, φησι,

[δ' αὖ] μακροῖσι ... ῥίζαις' (B 54).

ἅμα δὲ καὶ τὸν κόσμον ὁμοίως ἔχειν φησὶν ἐπὶ τε τοῦ Νείκους νῦν καὶ πρότερον ἐπὶ τῆς Φιλίας· τί οὖν ἔστι τὸ κινῶν πρῶτον καὶ αἴτιον τῆς κινήσεως;

B 53 /2 = Aristotelés, Physica II, 4; 196a19

ἄτοπον οὖν εἴτε μὴ ὑπελάμβανον εἶναι εἴτε οἰόμενοι παρέλιπον, καὶ ταῦτ' ἐνίστε χρώμενοι, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς οὐκ ἀεὶ τὸν ἀέρα ἀνωτάτω ἀποκρίνεσθαι φησιν, ἀλλ' ὅπως ἂν τύχη. λέγει γοῦν ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ ὡς ὁὕτω συνέκυρσε ... ἄλλως'.

B 54 = Aristotelés, De gen. et corr. II, 7; 334a5

αἰθήρ [δ' αὖ] μακροῖσι κατὰ χθόνα δύνετο ῥίζαις.

B 55 = Aristotelés, Meteorologica II, 3; 356a24

γῆς ἰδρῶτα θάλασσαν.

B 56 = Héfaistión, Enchiridion de metris 1; 2, 13 Consbruch

Ἐμπεδοκλῆς·

ἄλς ἐπάγη ῥιπῆσιν ἐωσμένος ἡελίοιο.

B 57

ἦι πολλαὶ μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν,

γυμνοὶ δ' ἐπλάζοντο βραχίονες εὐνίδες ὤμων,

ὄμματά τ' οἱ(α) ἐπλανᾶτο πενητεύοντα μετώπων.

B 57 /1 = Simplikios, In De caelo 586, 29

πῶς δὲ ἂν εἶη μίξεως σημαντικὸν ἢ ἀναύχενος κόρση καὶ τᾶλλα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους λεγόμενα ἄγυμνοὶ ... μετώπων' καὶ πολλὰ ἄλλα, ἅπερ οὐκ ἔστι μίξεως παραδείγματα;

B 57 /2 = Aristotelés, De caelo III, 2; 300b25

ἔτι δὲ τοσοῦτον ἐπανερόιτ' ἂν τις, πότερον δυνατόν ἢ οὐχ οἷόν τ' ἦν κινούμενα ἀτάκτως καὶ μείγνυσθαι τοιαύτας μίξεις ἕνια ἐξ ὧν συνίσταται τὰ κατὰ φύσιν συνιστάμενα σώματα. λέγω δ' οἷον ὅστ' αἰ καὶ σάρκα, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησι γίνεσθαι ἐπὶ τῆς Φιλότητος· λέγει γὰρ 'πολλὰ ... ἐβλάστησαν'.

B 58 = Simplikios, In De caelo 587, 18

ἐν ταύτῃ οὖν τῇ καταστάσει 'μουνομελῆ ἔτι τὰ γυῖα ἀπὸ τῆς τοῦ Νείκου διακρίσεως ὄντα ἐπλανᾶτο τῆς πρὸς ἄλληλα μίξεως ἐφιέμενα'.

B 59

αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μείζον ἐμίσητο δαίμονι δαίμων,
ταῦτά τε συμπίπτεσκον, ὅπῃ συνέκυρσεν ἕκαστα,
ἄλλα τε πρὸς τοῖς πολλὰ διηνεκῆ ἐξεγένοντο.

B 59 = Simplikios, In De caelo 587, 20

'αὐτὰρ ἐπεὶ φησί, κατὰ δαίμων',
ὅτε τοῦ Νείκου ἐπεκράτει λοιπὸν ἡ Φιλότης, 'ταῦτά τε ... ἐξεγένοντο'. ἐπὶ τῆς Φιλότητος οὖν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκεῖνα εἶπεν, οὐχ ὡς ἐπικρατούσης ἤδη τῆς Φιλότητος, ἀλλ' ὡς μελλούσης ἐπικρατεῖν, ἔτι δὲ τὰ ἄμικτα καὶ μονόγυια δηλούσης.

B 60 = Plútarchos, Adv. Colot. 28; 1123b

ταῦτα μέντοι καὶ πολλὰ τούτων ἔτερα τραγικώτερα τοῖς Ἐμπεδοκλέους εὐοικότα τεράσμασιν ὧν καταγελῶσιν
εἰλίποδ' ἀκριτόχειρα
καὶ βουγενῆ ἀνδρόπρωια.

B 61

πολλὰ μὲν ἀμφιπρόσωπα καὶ ἀμφίστερνα φύεσθαι,
βουγενῆ ἀνδρόπρωια, τὰ δ' ἔμπαλιν ἐξανατέλλειν
ἀνδροφυῆ βούκρανα, μεμειγμένα τῇ μὲν ἀπ' ἀνδρῶν
τῇ δὲ γυναικοφυῆ σκιεροῖς ἡσκημένα γυίοις.

B 61 /1 = Aelianus Claudius, De natura animalium XVI, 29

Ἐμπεδοκλῆς ὁ φυσικός φησι περὶ ζώων ιδιότητος λέγων καὶ ἐκεῖνος δήπου γίνεσθαι τινα συμφυῆ καὶ κράσει μορφῆς μὲν διάφορα, ἐνώσει δὲ σώματος συμπλακέντα· ἃ δὲ λέγει, ταῦτά ἐστι 'πολλὰ ... γυίοις'.

B 61 /2 = Simplikios, In Physica 371, 33

ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς κατὰ τὴν τῆς Φιλίας ἀρχὴν φησι γενέσθαι ὡς ἔτυχε μέρη πρῶτον τῶν ζώων οἷον κεφαλὰς καὶ χεῖρας καὶ πόδας, ἔπειτα συνιέναι ταῦτα 'βουγενῆ ... ἐξανατέλλειν', ἀνδρογενῆ δηλονότι βούπρωια, τουτέστιν ἐκ βοῶς καὶ ἀνθρώπου. καὶ ὅσα μὲν οὕτω συνέστη ἀλλήλοις ὥστε δύνασθαι τυχεῖν σωτηρίας, ἐγένετο ζῶια καὶ ἔμεινεν διὰ τὸ ἀλλήλοις ἐκπληροῦν τὴν χρεῖαν, τοὺς μὲν ὀδόντας τέμνοντάς τε καὶ λεαίνοντας τὴν τροφήν, τὴν δὲ γαστέρα πέπτουσαν, τὸ δὲ ἦπαρ ἐξαιματοῦν. καὶ ἢ μὲν τοῦ ἀνθρώπου κεφαλὴ τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι συνελθοῦσα σώιζεσθαι ποιεῖ τὸ ὄλον, τῷ δὲ τοῦ βοῶς οὐ συναρμόζει καὶ διόλλυται· ὅσα γὰρ μὴ κατὰ τὸν οἰκεῖον συνῆλθε λόγον, ἐφθάρη.

B 61 /3 = Aristotelés, Physica II, 7; 198b29

ὅπου μὲν οὖν ἅπαντα συνέβη ὥσπερ κἂν εἰ ἔνεκά του ἐγίνετο, ταῦτα μὲν ἐσώθη ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου συστάντα ἐπιτηδείως· ὅσα δὲ μὴ οὕτως, ἀπώλετο καὶ ἀπόλλυται, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγει τὰ 'βουγενῆ ἀνδροπρωια'.

B 62 /1 = Simplikios, In Physica 381, 29

εἰπόντος δὲ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Φυσικῶν πρὸ τῆς τῶν ἀνδρείων καὶ γυναικείων σωμάτων διαρθρώσεως ταυτὶ τὰ ἔπη·

νῦν δ' ἄγ', ὅπως ἀνδρῶν τε πολυκλαύτων τε γυναικῶν
ἐννουχίους ὄρηκας ἀνήγαγε κρινόμενον πῦρ,
τῶνδε κλύ'· οὐ γὰρ μῦθος ἀπόσκοπος οὐδ' ἀδαήμων.
οὐλοφυεῖς μὲν πρῶτα τύποι χθονὸς ἐξανέτελλον,
ἀμφοτέρων ὕδατός τε καὶ εἶδος αἴσαν ἔχοντες·
τοὺς μὲν πῦρ ἀνέπεμπε θέλον πρὸς ὁμοῖον ἰκέσθαι,
οὔτε τί πω μελέων ἐρατὸν δέμας ἐμφαίνοντας
οὔτ' ἐνοπήν οἷόν τ' ἐπιχώριον ἀνδράσι γυῖον.

ταῦτα οὖν εἰπόντος τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐφίστησιν. ὅτι καὶ αὐτὸς ὡς ἔοικε σπέρμα πρὸ τῶν ζώων γεγονέναι φησί. καὶ τὸ 'οὐλοφυεῖς μὲν πρῶτα' παρ' αὐτοῦ εἰρημένον

σπέρμα ἦν οὐπω μελέων ἐρατὸν δέμας ἐμφαῖνον ... εἰ δὲ τὸ σπέρμα ἦν, θαυμαστῶς μοι δοκεῖ τὸ 'οὐλοφυές' αὐτῶι ἐπιπρέπειν. οὐλοφυές γὰρ ἐκεῖνο κυρίως ἐστίν, ὃ καθ' ὅλον ἑαυτὸ πᾶν ἐστίν, ὅπερ οὖν ἐστι, μήπω γενομένης ἐν αὐτῶι διακρίσεως.

B 62 /2 = Aristotelés, *Physica* II, 8; 199b7

ἔτι ἀνάγκη σπέρμα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλὰ μὴ εὐθύς τὰ ζῶια καὶ τὸ 'οὐλοφυές' μὲν πρῶτα σπέρμα ἦν. ἔτι καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἔνεστι τὸ ἐνεκά του, ἦττον δὲ διήρθρωται. πότερον οὖν καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἐγένετο ὡσπερ τὰ 'βουγενῆ ἀνδρόπρωρα' (B 61, 2) οὕτω καὶ 'ἀμπελογενῆ ἐλαιόπρωρα' ἢ οὐ; ἄτοπον γάρ. ἀλλὰ μὴν ἔδει γε, εἴπερ καὶ ἐν τοῖς ζώοις.

B 63 = Aristotelés, *De generatione animal.* I, 18; 722b10

φησὶ γὰρ ἐν τῶι ἄρρενι καὶ τῶι θήλει οἷον σύμβολον ἐνεῖναι, ὅλον δ' ἀπ' οὐδετέρου ἀπιέναι,

ἀλλὰ διέσπασται μελέων φύσις· ἢ μὲν ἐν ἀνδρός ...

B 64 = Plútarchos, *Quaest. natur.* 21; 917c

ἢ καὶ τὸ συντρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι τὰ θήλεα τοῖς ἄρρεσιν ἀνάμνησιν ποιεῖ τῶν ἀφροδισίων καὶ συνεκκαλεῖται τὴν ὄρεξιν· ὡς ἐπ' ἀνθρώπων Ἐμπεδοκλῆς ἐποίησε·

τῶι δ' ἐπὶ καὶ πόθος εἶσι δι' ὄψιος ἀμμιμνήσκων [?].

B 65

ἐν δ' ἐχύθη καθαροῖσι· τὰ μὲν τελέθουσι γυναῖκες ψύχεος ἀντιάσαντα [τὰ δ' ἔμπαλιν ἄρρενα θερμοῦ].

B 65 = Aristotelés, *De generatione animal.* I, 17; 723a23

εἰ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐν τῇ κυήσει διαφέρει καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγει 'ἐν ... ἀντιάσαντα'.

B 66 = Schol. Euripid. *Phoen.* 18

'μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα'

Ἐμπεδοκλῆς ὁ φυσικὸς ἀλληγορῶν φησὶ 'σχιστοὺς λειμῶνας Ἀφροδίτης', ἐν οἷς ἢ τῶν παιδῶν γένεσις ἐστίν. Εὐριπίδης δὲ ταῦτὸν τούτῳ φάσκων τὴν τε ἔννοιαν τὴν

αἰσχροὺς ἀπέφυγε καὶ τοῖς ὀνόμασιν οἰκείοις ἐχρήσατο καὶ τεχνικαῖς ταῖς μεταφοραῖς, σπόρον καὶ ἄλοκα λέγων.

σχιστοὺς λειμῶνας ... Ἐφροδίτης.

B 67 = Galénos, Ad Hippocr. Epid. VI, 48 (XVII A; p. 1002 K)

τὸ μέντοι ἄρρεν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς μήτρας κυΐσκεσθαι καὶ ἄλλοι τῶν παλαιοτάτων ἀνδρῶν εἰρήκασιν· ὁ μὲν γὰρ Παρμενίδης οὕτως ἔφη ἑδεξιτεροῖσι ... κούρας' (28 B 17).

ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς οὕτως·

ἐν γὰρ θερμότερῳ τοκάς ἄρρενος ἔπλετο γαστήρ[?].

καὶ μέλανες διὰ τοῦτο καὶ ἀδρομελέστεροι ἄνδρες

καὶ λαχνηέντες μάλλον.

B 68 = Aristotelés, De generatione animal. IV,8; 777a7

τὸ γὰρ γάλα πεπεμμένον αἷμά ἐστιν, ἄλλ' οὐ διεφθαρμένον. Ἐμπεδοκλῆς δ' ἢ οὐκ ὀρθῶς ὑπελάμβανεν ἢ οὐκ εὖ μετήνεγκε ποιήσας ὡς τὸ αἷμα

μηγὺς ἐν ὀγδοάτου δεκάτη πύον ἔπλετο λευκόν.

B 69 = Proklos, In Plat. Rep. II, 34, 25 Kroll

ὅτι καὶ Ἐμπεδοκλῆς οἶδεν τὸν διπλοῦν τῶν γεννήσεων χρόνον. διὸ καὶ τὰς γυναῖκας καλεῖ διγόνους καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλήθους τῶν ἡμερῶν αὐτὸς εἶπεν καὶ ὅτι τὰ ὀκτάμηνα ἄγονα. καὶ εἰκότως· τῶν μὲν γὰρ ἑπταμήνων ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ὁ λε ἐν ἀριθμοῖς ἐστιν ζ η θ ιβ, ὧν οἱ ἄκροι τὸν διπλάσιον ἔχουσιν λόγον καὶ τὴν διὰ πασῶν τῶν δὲ ἑννεαμήνων ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἐν ἀριθμοῖς συμφώνοις ζ θ ιβ ιη, ὧν οἱ ἄκροι τριπλάσιον ἔχουσιν λόγον· μεταξύ δὲ τούτων σύμφωνος ἄλλος οὐκ ἔστι λόγος, ὥστ' εἰκότως συμφωνίας οὐκ οὔσης ἄγονα τὰ ὀκτάμηνα.

δίγονοι.

B 70 = Rufus Ephes., De corporis humani appellationibus 229; p. 166, 11 Daremberg

τὸ δὲ βρέφος περιέχεται χιτῶσι, τῷ μὲν λεπτῷ καὶ μαλακῷ ἀμνίον αὐτὸν Ἐμπεδοκλῆς καλεῖ.

ἀμνίον.

B 71 = Simplicios, In De caelo 529, 28

εἰ δὲ τί σοι περὶ τῶνδε λιπόξυλος ἔπλετο πίστις,

πῶς ὕδατος γαίης τε καὶ αἰθέρος ἡελίου τε

κιρναμένων εἶδη τε γενοίατο χροῖά τε θνητῶν
τόσσ', ὅσα νῦν γεγάασι συναρμοσθέντ' Ἐμπεδοκλίτη ...

B 72 = Athénaios, Deipnosophistae VIII, 334b

οὐ λανθάνει δέ με καὶ ὅτι κοινῶς πάντες οἱ ἰχθύες καμασῆνες ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους
ἐλέχθησαν τοῦ φυσικοῦ οὕτως·

πῶς καὶ δένδρεα μακρὰ καὶ εἰνάλιοι καμασῆνες ...

B 73 = Simplikios, In De caelo 530, 5

καὶ μετ' ὀλίγα·

ὡς δὲ τότε χθόνα Κύπρις, ἐπεὶ τ' ἐδίηεν ἐν ὄμβρῳ,
εἶδεα ποιπνύουσα θοῶι πυρὶ δῶκε κρατῦναι ...

B 74 = Plútarchos, Quaest. conv. V, 10, 4; 685f

αὐτῶν δὲ τῶν ζώων οὐδὲν ἂν χερσαῖον ἢ πτηνὸν εἰπεῖν ἔχοις οὕτω γόνιμον ὡς
πάντα τὰ θαλάττια· πρὸς ὃ καὶ πεποίηκεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς·

φῦλον ἄμουσον ἄγουσα πολυσπερέων καμασῆνων.

B 75 = Simplikios, In De caelo 530, 8

τῶν δ' ὅσ' ἔσω μὲν πυκνά, τὰ δ' ἔκτοθι μανὰ πέπηγε,
Κύπριδος ἐν παλάμησι πλάδης τοιῆσδε τυχόντα ...

B 76

τοῦτο μὲν ἐν κόγχαισι θαλασσονόμων βαρυνώτοις,
ναὶ μὴν κηρύκων τε λιθορρίνων χελύων τε·
ἐνθ' ὄψει χθόνα χρωτὸς ὑπέρτατα ναιετάουσαν.

B 76/1 = Plútarchos, Quaestiones convivales I, 2, 5; 618b

καὶ τὸν θεὸν ὀραῖς, ὃν ἄριστοτέχναν ἡμῶν ὁ Πίνδαρος (fr. 57) προσεῖπεν, οὐ
πανταχοῦ τὸ πῦρ ἄνω τάττοντα καὶ κάτω τὴν γῆν ἄλλ' ὡς ἂν αἰ χρεῖαι τῶν
σωμάτων ἀπαιτῶσι

ἰτοῦτο ... χελύων τε·

φησὶν Ἐμπεδοκλῆς,

ἰενθ' ... ναιετάουσαν·

B 76/2 = Ders., De fac. in orb. 1, 14; 927f

οὐδὲ τοῦ πυρός τὸ μὲν ἄνω περὶ τὰ ὄμματα ἀποστίλβον κατὰ φύσιν ἐστὶ, τὸ δ' ἐν κοιλίαι καὶ καρδίαι παρὰ φύσιν, ἀλλ' ἕκαστον οἰκείως καὶ χρησίμως τέτακται. 'ναὶ ... χελύων τε' καὶ παντὸς ὄστρεου φύσιν, ὡς φησιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς καταμανθάνων 'ἐνθ' ... ναιετάουσιν'.

B 77-78

[δένδρεα δ'] ἐμπεδόφυλλα καὶ ἐμπεδόκαρπα τέθηλεν καρπῶν ἀφθονίησι κατ' ἡέρα πάντ' ἐνιαυτόν.

B 77-78 /1 = Plútarchos, Quaestiones convivales III, 2, 2; 649c

τὸ δ' ἀειθαλές τοῦτο καὶ ὡς φησιν Ἐμπεδοκλῆς ἐμπεδόφυλλον οὐκ ἔστι θερμότητος· οὐδὲ γὰρ ψυχρότητος τὸ φυλλοροεῖν ἐνιοὶ μὲν οὖν ὀμαλότητι κράσεως οἴονται παραμένειν τὸ φύλλον. Ἐμπεδοκλῆς δὲ πρὸς τούτῳ καὶ πόρων τινὰ συμμετρίαν αἰτιᾶται τεταγμένως καὶ ὀμαλῶς τὴν τροφήν διέντων ὥστε ἀρκούντως ἐπιρρεῖν.

B 77-78 /2 = Theophrastos, De caus. plant. I, 13, 2

εἰ δὲ καὶ συνεχῶς ὁ ἀήρ ἀκολουθοίη τούτοις [τοῖς δένδροις], ἴσως οὐδὲ τὰ παρὰ τῶν ποιητῶν λεγόμενα δόξειεν ἂν ἀλόγως ἔχειν οὐδ' ὡς Ἐμπεδοκλῆς ἀείφυλλα καὶ ἐμπεδόκαρπά φησι θάλλειν

'καρπῶν ... ἐνιαυτόν',

ὑποτιθέμενός τινα τοῦ ἀέρος κρᾶσιν, τὴν ἑαρινήν, κοινήν.

B 79

οὕτω δ' ὠιοτοκεῖ μακρὰ δένδρεα πρῶτον ἐλαίας ...

B 79 /1 = Aristotelés, De generatione animalium I, 23; 731a1

ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς μεμειγμένα αὐτὰ αἰ δυνάμεις εἰσὶ καὶ οὐ κεχώρισται τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος. διὸ καὶ γεννᾶ αὐτὰ ἐξ αὐτῶν καὶ προῖεται οὐ γονήν, ἀλλὰ κύημα τὰ καλούμενα σπέρματα. καὶ τοῦτο καλῶς λέγει Ἐμπεδοκλῆς ποιήσας

'οὕτω ... ἐλαίας'.

τό τε γὰρ ὠιὸν κύημα ἐστὶ καὶ ἕκ τινος αὐτοῦ γίγνεται τὸ ζῶιον, τὸ δὲ λοιπὸν τροφή, καὶ τοῦ σπέρματος (καὶ) ἐκ μέρους γίγνεται τὸ φυόμενον, τὸ δὲ λοιπὸν τροφή γίγνεται τῷ βλαστῶι καὶ τῇ ῥίζηι τῇ πρώτῃ.

B 79 /2 = Theophrastos, De caus. plant. I, 7, 1

τὰ δὲ σπέρματα πάντων ἔχει τινὰ τροφήν ἐν αὐτοῖς, ἢ συναποτίκτεται τῇ ἀρχῇ καθάπερ ἐν τοῖς ὠιοῖς. ἦ καὶ οὐ κακῶς Ἐμπεδοκλῆς εἶρηκε φάσκων ὠιοτοκεῖν μακρὰ δένδρεα· παραπλησία γὰρ τῶν σπερμάτων ἢ φύσις τοῖς ὠιοῖς.

B 80 = Plútarchos, Quaestiones conv. V, 8, 2-3; 683d

ταῦτα μὲν οὖν ἔφαμεν ἡμεῖς μετρίως λέγεσθαι· τοῦ δ' Ἐμπεδοκλέους εἰρηκότος οὐνεκεν ὀψίγονοί τε σίδαι καὶ ὑπέρφλοια μῆλα τὸ μὲν τῶν σιδῶν ἐπίθετον νοεῖν, ὅτι τοῦ φθινοπώρου λήγοντος ἤδη καὶ τῶν καυμάτων μαραινομένων ἐκπέττουσι τὸν καρπὸν· ἀσθενῆ γὰρ αὐτῶν τὴν ὑγρότητα καὶ γλίσχραν οὖσαν οὐκ ἔα λαβεῖν σύστασιν ὁ ἥλιος ... τὰ δὲ μῆλα καθ' ἥντινα διάνοιαν ὁ σοφὸς ὑπέρφλοια προσειρήκοι, διαπορεῖν ...

(3) εἰπόντος οὖν ἐμοῦ ταῦτα γραμματικοὶ τινες ἔφασαν ὑπέρφλοια λελέχθαι τὰ μῆλα διὰ τὴν ἀκμήν· τὸ γὰρ ἄγαν ἀκμάζειν καὶ τεθληῖναι φλοῖειν ὑπὸ τῶν ποιητῶν λέγεσθαι. ἐπεὶ τοίνυν μάλιστα τῶν καρπῶν ἢ χλωρότης καὶ τὸ τεθληῖναι τῷ μήλωι παραμένει, ὑπέρφλοιον αὐτὸ τὸν φιλόσοφον προσαγορεῦσαι.

B 81

οἶνος ἀπὸ φλοιοῦ πέλεται σαπὲν ἐν ξύλωι ὕδωρ.

B 81 /1 = Plútarchos, Quaest. natur. 2; 912c

τῶν δ' ὀμβρίων τὸ εὐτρεπτον αἰ σήψεις κατηγοροῦσιν, εὐσηπτότερα γὰρ ἐστι τῶν ποταμίων καὶ φρεατιαίων· ἢ δὲ πέψις ἔοικεν εἶναι σήψις ὡς Ἐμπεδοκλῆς μαρτυρεῖ λέγων

οἶνος ... ὕδωρ'.

B 81 /2 = Plútarchos, Quaest. natur. 31; 919c

ἢ φύ[σει σηπτικὸν] τὸ οἰνωδὲς ἐστὶν ὡς φησὶν Ἐμπεδοκλῆς οἶνον ἀπὸ φλοιοῦ πέλεσθαι σαπὲν ἐν ξύλωι ὕδωρ.

B 81 /3 = Aristotelés, Topica IV, 5; 127a17

ὁμοίως δ' οὐδ' ὁ οἶνός ἐστιν ὕδωρ σεσηπός, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ ὁ σαπὲν ὕδωρ'.

ἀπλῶς γὰρ οὐκ ἐστὶν ὕδωρ.

B 82 = Aristotelés, Meteorologica IV, 9; 387b4

ταῦτὰ τρίχες καὶ φύλλα καὶ οἰωνῶν πτερὰ πυκνά
καὶ λεπίδες γίνονται ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσι.

B 83 = Plútarchos, De fort. 3; 98d

τὰ μὲν γὰρ ὄπλισται κέρασι καὶ ὀδοῦσι καὶ κέντροις,
αὐτὰρ ἐχίνοις
ὄξυβελεῖς χαῖται νώτοις ἐπιπεφρίκασι.

B 84

ὡς δ' ὅτε τις πρόοδον νοέων ὠπλίσσατο λύχνον
χειμερίην διὰ νύκτα, πυρὸς σέλας αἰθομένοιο,
ἄψας παντοίων ἀνέμων λαμπτήρας ἀμοργούς,
οἳ τ' ἀνέμων μὲν πνεῦμα διασκιδνᾶσιν ἀέντων,
φῶς δ' ἔξω διαθρῶισκον, ὅσον ταναώτερον ἦεν,
λάμπεσκεν κατὰ βηλὸν ἀτειρέσιν ἀκτίεσσιν·
ὡς δὲ τότε ἔν μηνιγξιν ἐεργμένον ὠγύγιον πῦρ
λεπτῆσίην [τ'] ὀθόνησι λοχάζετο κύκλοπα κούρην,
[αἰ] χοάνησι δῖαντα τετρήατο θεσπεσίησιν·
αἰ δ' ὕδατος μὲν βένθος ἀπέστεγον ἀμφιναέντος,
πῦρ δ' ἔξω δῖεσκον, ὅσον ταναώτερον ἦεν.

B 84 /1 = Aristotelés, De sensu 2; 437b23

Ἐμπεδοκλῆς δ' ἔοικε νομίζοντι ὅτε μὲν ἐξιόντος τοῦ φωτός, ὥσπερ εἴρηται
πρότερον, βλέπειν. λέγει γοῦν οὕτως·

ὡς ... ἦεν',

ὅτε μὲν οὕτως ὄρᾶν φησιν, ὅτε δὲ ταῖς ἀπορροαῖαις ταῖς ἀπὸ τῶν ὀρωμένων.

B 84 /2 = Alexandros, In De sensu 23, 8 Wendland

καὶ πρῶτόν γε παρατίθεται αὐτοῦ τὰ ἔπη, δι' ὧν ἠγγεῖται καὶ αὐτὸς πῦρ εἶναι τὸ φῶς
καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν προχειῖσθαι τε καὶ ἐκπέμπεσθαι καὶ τούτῳ τὸ ὄρᾶν
γίνεσθαι. ἀπεικάζει γὰρ διὰ τῶν ἐπῶν τὸ ἐκπεμπόμενον ἀπὸ τῆς ὀψεως φῶς τῷ διὰ
τῶν λυχνούχων φωτί. ὡς γὰρ ὀδοιπορεῖν τις νυκτὸς μέλλων λύχνον

παρασκευασάμενος ἐντίθησιν εἰς λαμπτήρα (ὁ γὰρ λαμπτήρ τὰ μὲν ἕξωθεν πνεύματα ἀπείργει τε καὶ κωλύει, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ λεπτότατον εἰς τὸ ἕξω δίησιν, ὅπερ ἐστὶ φῶς), οὕτω, φησὶν, καὶ ἐν ταῖς μὴνιγξι καθειργόμενον τὸ πῦρ ὑπὸ λεπτῶν ὑμένων περιέχεται, οἷ τὰ μὲν ἕξωθεν προσπίπτοντα λυμαντικὰ τοῦ πυρὸς ἀπείργουσι καὶ οὐκ ἔωσιν ἐνοχλεῖν τῇ κόρῃ, τὸ δὲ λεπτότατον τοῦ πυρὸς εἰς τὸ ἕξω διᾶσιν. ἀμουργοὺς δὲ τοὺς λαμπτήρας λέγοι ἂν τοὺς ἀπειρικτικούς ἀπὸ τοῦ ἀπερύκειν τὰ πνεύματα καὶ σκέπειν τὸ περιεχόμενον ὑπ' αὐτῶν πῦρ ἢ ἀμουργοὺς τοὺς πυκνοὺς καὶ διὰ πυκνότητα ἀπερύκοντας τὰ πνεύματα. ταναὸν δὲ τὸ πῦρ τὸ διὰ λεπτότητα τεινόμενόν τε καὶ διεκπίπτειν διὰ τῶν πυκνῶν δυναμένον. κατὰ βηλὸν δὲ κατὰ τὸν οὐρανόν. Ὅμηρος ῥίπτασκεν τεταγῶν ἀπὸ βηλοῦ, ὄφρ' ἂν ἴκηται γῆν ὀλιγηπελέων' (O 23). λεπτήσι δὲ ὀθόνησιν ἐχεύατο κύκλοπα κούρην εἶπεν ἀντὶ τοῦ ἁλεπτοῖς ὑμέσι περιέλαβε τὴν κυκλοτερῆ κόρην', πρὸς τὸ ὄνομα τῆς κόρης χρησάμενος ποιητικῶς ταῖς ὀθόνησιν ἀντὶ τῶν ὑμένων. δείξας δὲ αὐτὸν διὰ τούτων τῶν ἐπῶν ταῦτα λέγοντα, προστίθησι τὸ ὅτι μὲν οὕτως ὄραῖν φησιν, ὅτι δὲ ταῖς ἀπορροαῖσι ταῖς ἀπὸ τῶν ὀρωμένων ἀπορρεῖν τινα, ἃ προσπίπτοντα τῇ ὄψει, ὅταν ἐναρμόσῃ τοῖς ἐν αὐτῇ πόροις τῷ εἶναι σύμμετρα, εἴσω τε χωρεῖν καὶ οὕτως τὸ ὄραῖν γίνεσθαι. ταύτης τῆς δόξης καὶ Πλάτων μνημονεύει ὡς οὐσης Ἐμπεδοκλέους ἐν Μένωνι (A 92) καὶ ὀρίζεται κατὰ τὴν δόξαν τὴν ἐκείνου τὸ χρῶμα ἀπορροῆν σωμάτων ὄψει σύμμετρον καὶ αἰσθητὴν.

B 85 = Simplikios, In Physica 331, 3

καὶ τὰ μόρια τῶν ζώων ἀπὸ τύχης γενέσθαι τὰ πλεῖστα φησιν ὡς ὅταν λέγηι ἡ δὲ χθῶν ... μάλιστα' (B 98.1). καὶ πάλιν

ἡ δὲ φλόξ ἰλάειρα μινυνθαδῆς τύχε γαίης
καὶ ἐν ἄλλοις Ἐκπριδος ... τυχόντα' (B 75.2). καὶ πολλὰ ἂν τις εὖροι ἐκ τῶν
Ἐμπεδοκλέους Φυσικῶν τοιαῦτα παραθέσθαι.

B 86 = Simplikios, In De caelo 529, 21

ἀλλὰ καὶ περὶ γενέσεως τῶν ὀφθαλμῶν τῶν σωματικῶν τούτων λέγων ἐπήγαγεν·
ἐξ ὧν ὄμματ' ἔπηξεν ἀτειρέα δι' Ἀφροδίτη.

B 87 = Simplikios, In De caelo 529, 24

καὶ μετ' ὀλίγον·
γόμφους ἀσκήσασα καταστόργοις Ἀφροδίτη.

B 88

μία γίγνεται ἀμφοτέρων ὄψ.

B 88 /1 = Aristotelés, Poetica 21; 1458a4

ἀφηρημένον δὲ οἶον τὸ κρῖ καὶ τὸ δῶ καὶ ἴμία ... ὄψ'.

B 88 /2 = Strabón, Geographica VIII, 5, 3; p. 364 Meineke

παρ' Ἐμπεδοκλεῖ δὲ ἴμία ... ὄψ', ἢ ὄψις.

B 89 = Plútarchos, Quaestiones natur. 19; 916d

σκοπεῖ δὴ κατ' Ἐμπεδοκλέα

γνούς, ὅτι πάντων εἰσὶν ἀπορροαί, ὅσσ' ἐγένοντο ...

οὐ γὰρ ζώων μόνον οὐδὲ φυτῶν οὐδὲ γῆς καὶ θαλάττης, ἀλλὰ καὶ λίθων ἄπεισιν ἐνδεδελεχῶς πολλὰ ρεύματα καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου· καὶ γὰρ φθείρεται πάντα καὶ ὄλωλε τῶι ρεῖν ἀεὶ τι καὶ φέρεσθαι συνεχῶς.

B 90

ὡς γλυκὺ μὲν γλυκὺ μάρπτε, πικρὸν δ' ἐπὶ πικρὸν ὄρουσεν,

ὄξυ δ' ἐπ' ὄξυ ἔβη, δαερὸν δ' ἐποχεῖτο δαηρῶι.

B 90 /1 = Plútarchos, Quaestiones conviv. IV 1, 3; 663a

εἴτε γὰρ ἐξ ὁμοίων ἀναλαμβάνει τὸ οἰκεῖον ἢ φύσις καὶ εἰς τὸν ὄγκον αὐτόθεν ἢ ποικίλη τροφή πολλὰς μεθειῖσα ποιότητος ἐξ ἑαυτῆς ἐκάστωι μέρει τὸ πρόσφορον ἀναδίδωσιν· ὥστε γίγνεσθαι τὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἴως γλυκὺ ... ἐπ' ὄξυ δαερὸν δαηρῶι' ...

B 90 /2 = Macrobius, Sat. VII, 5, 17

scimus autem similibus similia nutriri ... singula ad se similitudinem sui rapere testis Empedocles qui ait

ἴως ... ἔβη, θερμὸν δ' ἐποχεύετο θερμῶι'.

B 91 = Alexandros, Quaest. II, 23

ὑδωρ

οἴνωι ... μᾶλλον ἐνάρθμιον, αὐτὰρ ἐλαίωι

οὐκ ἐθέλει.

B 92 = Aristotelés, De generatione animal. II, 8; 747a34

Ἐμπεδοκλῆς δ' αἰτιᾶται τὸ μείγμα τὸ τῶν σπερμάτων γίνεσθαι πυκνὸν ἐκ μαλακῆς τῆς γονῆς οὐσης ἑκατέρας· συναρμόττειν γὰρ τὰ κοῖλα τοῖς πυκνοῖς ἀλλήλων, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων γίνεσθαι ἐκ μαλακῶν σκληρὸν ὥσπερ τῶι καττιτέρωι μειχθέντα τὸν χαλκόν, λέγων οὐτ' ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ καττιτέρου τὴν αἰτίαν ὀρθῶς ... οὐθ' ὅλως ἐκ γνωρίμων ποιούμενος τὰς ἀρχάς. τὰ γὰρ κοῖλα καὶ τὰ στερεὰ ἀρμόττοντα ἀλλήλοις πῶς ποιεῖ τὴν μίξιν οἶον οἴνου καὶ ὕδατος;

B 93 = Plútarchos, De defectu orac. 41; 433b

ἄλλα γὰρ ἄλλοις οἰκειᾶ καὶ πρόσφορα καθάπερ τῆς μὲν πορφύρας ὁ κυανὸς τῆς δὲ κόκκου τὸ νίτρον δοκεῖ τὴν βαφὴν ἄγειν μεμιγμένον,
βύσσωι δὲ γλαυκῆς κόκκος καταμίσγεται ἀκτῆς,
ὡς Ἐμπεδοκλῆς εἶρηκε.

B 94 = Plútarchos, Quaestiones natur. 39

cur aqua in summa parte alba, in fundo vero nigra spectatur? an quod profunditas nigredinis mater est, ut quae solis radios prius quam ad eam descendant, obtundat et labefacet? superficies autem quoniam continuo a sole afficitur, candorem luminis recipiat oportet. quod ipsum et Empedocles approbat:

et niger in fundo fluvii color exstat ab umbra,
atque cavernosis itidem spectatur in antris.

B 95 = Simplikios, In De caelo 529, 26

καὶ τὴν αἰτίαν λέγων τοῦ τοῦς μὲν ἐν ἡμέραι τοῦς δὲ ἐν νυκτὶ κάλλιον ὄρα̃ν
Κύπριδος, φησίν, ἐν παλάμησιν ὅτε ξύμ πρῶτ' ἐφύοντο.

B 96

ἢ δὲ χθῶν ἐπίηρος ἐν εὐστέροισι χοάνοισι
τῶ δύο τῶν ὀκτῶ μερέων λάχε Νήσιδος αἴγλης,
τέσσαρα δ' Ἡφαίστοιο· τὰ δ' ὀστέα λευκὰ γέγοντο
Ἄρμονίης κόλλησιν ἀρηρότα θεσπεσίηθεν.

B 96/1 = Simplikios, In Physica 300, 19

καὶ γὰρ λόγῳ τινὶ ποιεῖ σάρκας καὶ ὀστοῦν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. λέγει γοῦν ἐν τῶι πρώτῳ τῶν Φυσικῶν· ἢ ... θεσπεσίηθεν' τουτέστιν ἀπὸ τῶν θείων αἰτίων καὶ μάλιστα τῆς Φιλίας ἤτοι Ἄρμονίας· ταῖς γὰρ ταύτης κόλλαις ἀρμόζεται.

B 96 /2 = Aristotelés, De anima I, 5; 410a1

οὐ γὰρ ὅπως οὖν ἔχοντα τὰ στοιχεῖα τούτων ἕκαστον ἀλλὰ λόγῳ τινὶ καὶ συνθέσει, καθάπερ φησὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ ὄστον·

ἢ ... γέγοντο·.

B 96 /3 = Simplikios, In De anima 68, 5 Hayduck

ἑπίηρος δέ, τουτέστιν ἑναρμόνιος, εἴρηται ἢ γῆ ὡς κύβος κατὰ τὴν Πυθαγόρειον παράδοσιν· τὸν γὰρ κύβον διὰ τὸ δώδεκα μὲν ἔχειν πλευρὰς ὀκτώ δὲ γωνίας ἕξ δὲ ἐπίπεδα τὴν ἀρμονικὴν ποιῶντα ἀναλογίαν ἀρμονίαν ἐκάλουν. ἠχάνα δὲ καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ, ἐν οἷς ἢ τῶν μίγνυμένων γίνεται κρᾶσις, ἀγγεῖα· φῦσαι δ' ἐν χοάνοισιν ἐεῖκοσι πᾶσαι ἐφύσων, ἃ καὶ ἑυστερνα ὡς πλατέα διὰ τὸ χωρητικὸν καλεῖ. μίγνυσι δὲ πρὸς τὴν τῶν ὀστέων γένεσιν τέσσαρα μὲν πυρὸς μέρη, διὰ τὸ ξηρὸν καὶ λευκὸν χρωμα ἴσως πλείστου λέγων αὐτὰ μετέχειν πυρὸς, δύο δὲ γῆς καὶ ἓν μὲν ἀέρος ἓν δὲ ὕδατος, ἃ δὴ ἄμφω ἠνῆστιν αἴγλην προσαγορεύει, ἠνῆστιν μὲν διὰ τὸ ὑγρὸν ἀπὸ τοῦ νάειν καὶ ῥεῖν, αἴγλην δὲ ὡς διαφανῆ.

B 97 = Aristotelés, De partibus animal. I, 1; 640a18

ἢ γὰρ γένεσις ἕνεκα τῆς οὐσίας ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ἢ οὐσία ἕνεκα τῆς γενέσεως. διόπερ Ἐμπεδοκλῆς οὐκ ὀρθῶς εἴρηκε λέγων ὑπάρχειν πολλὰ τοῖς ζώοις διὰ τὸ συμβῆναι οὕτως ἐν τῇ γενέσει οἶον καὶ τὴν ῥάχιν τοιαύτην ἔχειν ὅτι στραφέντος καταχθῆναι συνέβη.

B 98

ἢ δὲ χθῶν τούτοις ἴση συνέκυρσε μάλιστα,
Ἡφαίστω τ' ὄμβρω τε καὶ αἰθέρι παμφανόωντι,
Κύπριδος ὀρμισθεῖσα τελείοις ἐν λιμένεσιν,
εἴτ' ὀλίγον μείζων εἴτε πλεόνεσιν (?) ἐλάσσων·
ἐκ τῶν αἱμά τε γέντο καὶ ἄλλης εἶδεα σαρκός.

B 98 /1 = Simplikios, In Physica 32, 3

καλεῖ δὲ τὸ μὲν πῦρ καὶ Ἡφαιστον (B 96, 3) καὶ ἥλιον (21, 3 et al.) καὶ φλόγα (85), τὸ δὲ ὕδωρ ὄμβρον (73, 1), τὸν δὲ ἀέρα αἰθέρα (100, 7). λέγει οὖν πολλαχοῦ μὲν ταῦτα καὶ ἐν τούτοις δὲ τοῖς ἔπεσιν

ἢ δὲ ... σαρκός·.

Cfr. Áetios V, 22 (= A 78)

B 98 /2 = Simplikios, In Physica 331, 3

καὶ τὰ μόρια τῶν ζώων ἀπὸ τύχης γενέσθαι τὰ πλεῖστά φησιν ὡς ὅταν λέγηι ἡ δὲ ...
μάλιστα`.

B 99 = Theophrastos, De sens. 9 (A 86)

κώδων. σάρκινος ὄζος.

B 100

ὧδε δ' ἀναπνεῖ πάντα καὶ ἐκπνεῖ πᾶσι λίφαιμοι
σαρκῶν σύριγγες πύματον κατὰ σῶμα τέτανται,
καὶ σφιν ἐπὶ στομίοις πυκιναῖς τέτρηνται ἄλοξιν
ρίνων ἔσχατα τέρθρα διαμπερές, ὥστε φόνον μὲν
κεύθειν, αἰθέρι δ' εὐπορίην διόδοισι τετμηῆσθαι.
ἔνθεν ἔπειθ' ὁπότε μὲν ἀπαῖξι τέρην αἷμα,
αἰθήρ παφλάζων καταῖσσεται οἴδματι μάργωι,
εὐτε δ' ἀναθρώισκηι, πάλιν ἐκπνέει, ὥσπερ ὅταν παῖς
κλεψύδρηι παίζουσα διειπετέος χαλκοῖο`
εὐτε μὲν αὐλοῦ πορθμὸν ἐπ' εὐεῖδει χειρὶ θεῖσα
εἰς ὕδατος βάπτησι τέρην δέμας ἀργυφέοιο,
οὐδεὶς ἄγγοσδ' ὄμβρος ἐσέρχεται, ἀλλὰ μιν εἴργει
ἀέρος ὄγκος ἔσωθε πεσῶν ἐπὶ τρήματα πυκνά,
εἰσόκ' ἀποστεγάσηι πυκινὸν ῥόον· αὐτὰρ ἔπειτα
πνεύματος ἐλλείποντος ἐσέρχεται αἴσιμον ὕδωρ.
ὡς δ' αὐτως, ὅθ' ὕδωρ μὲν ἔχη κατὰ βένθεα χαλκοῦ
πορθμοῦ χωσθέντος βροτέωι χροῖ ἡδὲ πόροιο,
αἰθήρ δ' ἐκτὸς ἔσω λελημένος ὄμβρον ἐρύκει,
ἀμφὶ πύλας ἡθμοῖο δυσηχέος ἄκρα κρατύνων,
εἰσόκε χειρὶ μεθῆι, τότε δ' αὖ πάλιν, ἔμπαλιν ἢ πρίν,
πνεύματος ἐμπίπτοντος ὑπεκθέει αἴσιμον ὕδωρ.
ὡς δ' αὐτως τέρην αἷμα κλαδασσόμενον διὰ γυίων
ὀππότε μὲν παλίνορσον ἀπαῖξιε μυχόνδε,
αἰθέρος εὐθύς ῥεῦμα κατέρχεται οἴδματι θῦον,

εὔτε δ' ἀναθρώισκη, πάλιν ἐκπνέει ἴσον ὀπίσσω.

B 100 /1 = Aristotelés, De respiratione 7; 473a15

λέγει δὲ περὶ ἀναπνοῆς καὶ Ἐμπεδοκλῆς, οὐ μέντοι τίνος γ' ἔνεκα οὐδὲ περὶ πάντων τῶν ζώων οὐδὲν ποιεῖ δῆλον εἴτε ἀναπνέουσιν εἴτε μή. καὶ περὶ τῆς διὰ τῶν μυκτῆρων ἀναπνοῆς λέγων (V, 4) οἶεται καὶ περὶ τῆς κυρίας λέγειν ἀναπνοῆς ...

B 100 /2 = Aristotelés, De respiratione 7; 473b1

γίνεσθαι δὲ φησι τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν διὰ τὸ φλέβας εἶναί τινας, ἐν αἷς ἔνεστι μὲν αἷμα, οὐ μέντοι πλήρεις εἰσὶν αἵματος (V. 1), ἔχουσι δὲ πόρους εἰς τὸν ἔξω ἀέρα, τῶν μὲν τοῦ σώματος μορίων ἐλάττους, τῶν δὲ τοῦ ἀέρος μείζους· διὸ τοῦ αἵματος πεφυκότος κινεῖσθαι ἄνω καὶ κάτω, κάτω μὲν φερομένου εἰσρεῖν τὸν ἀέρα καὶ γίνεσθαι ἀναπνοήν, ἄνω δ' ἰόντος ἐκπίπτειν θύραζε καὶ γίνεσθαι τὴν ἐκπνοήν, παρεικάζων τὸ συμβαῖνον ταῖς κλεψύδραις·

B 101

κέρματα θηρείων μελέων μυκτῆρσιν ἐρευνῶν,
[ζώνθ'] ὅσσ' (?) ἀπέλειπε ποδῶν ἀπαλῆι περὶ ποιήι ...

B 101 /1 = Plútarchos, De curios. 11; 520e

καὶ καθάπερ οἱ κυνηγοὶ τοὺς σκύλακας οὐκ ἐῶσιν ἐκτρέπεσθαι καὶ διώκειν πᾶσαν ὁδμήν, ἀλλὰ τοῖς ῥυτῆρσιν ἔλκουσι καὶ ἀνακρούουσι καθαρὸν αὐτῶν φυλάττοντες καὶ ἄκρατον τὸ αἰσθητήριον ἐπὶ τὸ οἰκεῖον ἔργον, ἴν' εὐτονώτερον ἐμφύηται τοῖς ἴχνεσι

ἔτερματα ... ἐρευνῶν', οὕτω ...

B 101 /2 = Ders., Quaest. natur. 23; 917e

πότερον αἰ κύνες, ὥς φησιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς,

ἔκέρματα ... ἐρευνῶσαι

τὰς ἀπορροὰς ἀναλαμβάνουσιν, ἅς ἐναπολείπει τὰ θηρία τῆι ὕληι, ταύτας δὲ τοῦ ἔαρος ἐξαμαυροῦσι καὶ συγχέουσιν αἰ πλεῖσται τῶν φυτῶν καὶ τῶν ὑλημάτων ὁσμαί ...

B 101 /3 = Alexandros, q. f. problem. III, 102; 22, 7 Usener

διὰ τί αἱ κύνες οὐκ ὀσφραίνουσι τῶν ἰχνῶν, ὅταν ἀποθάνῃ δασύπους) ζῶντος μὲν οὖν διὰ τὸ συνεχῆ εἶναι τὴν ὀσμὴν ἀπὸ τοῦ θηρίου αἰσθάνονται, τεθνεῶτος δὲ πέπαυται ῥέουσα· οὐ γὰρ καταλείπει, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς, ὡς

ἄπέλειπε ... περιποία',

οὐχ οἷόν τε γὰρ διασπᾶσθαι τὴν ὀσμὴν οὐδὲ τὴν χροάν, ἀλλ' ὅταν ἀποθάνῃ κάκεῖνα καὶ αὐτὴ ἔφθαρται.

B 101 /4 = Anonym. in Plat. Theaetet. 70, 48

Ἐμπεδοκλῆς ἀπορροᾶς ἀπολείπει καὶ φησιν, ὅτι ἀνιχνεύουσι οἱ κύνες ἄκέρματ[α θηρείων] μελέων'.

[ἀδύνατον δὲ] τοῦτό γ' ὅτ[αν ἦ ἀπο]θνήσκον[τα τὰ ζῶια].

B 102 = Theophrastos, De sensu 31 (A 86)

ὧδε μὲν οὖν πνοιῆς τε λελόγχασι πάντα καὶ ὀσμῶν.

B 103 = Simplikios, In Physica 331, 10

καὶ πολλὰ ἄν τις εὖροι ἐκ τῶν Ἐμπεδοκλέους Φυσικῶν τοιαῦτα παραθέσθαι ὥσπερ καὶ τοῦτο·

τῆιδε μὲν οὖν ἰότητι Τύχης πεφρόνηκεν ἅπαντα.

B 104 = Simplikios, In Physica 331, 13

καὶ μετ' ὀλίγον·

καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀραιότατα ξυνέκυρσε πεσόντα ...

B 105 = Pofyrios, De Styge, in: Stobaios, Anthologium I, 49, 53; p. 424, 14 W.

Ἐμπεδοκλῆς τε οὕτω φαίνεται ὡς ὄργανου πρὸς σύνεσιν τοῦ αἵματος ὄντος λέγειν αἵματος ἐν πελάγεσσι τεθραμμένη ἀντιθορόντος, τῆι τε νόημα μάλιστα κικλήσκειται ἀνθρώποισιν· αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα.

B 106

πρὸς παρεὸν γὰρ μῆτις ἀέξεται ἀνθρώποισιν.

B 106 /1 = Aristotelés, De anima III, 4; 427a21

οἱ γε ἀρχαῖοι τὸ φρονεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ταῦτόν εἶναί φασιν, ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς εἶρηκε ἔπος ... ἀνθρώποισιν ἔστι καὶ ἐν ἄλλοις ὅθεν ... παρίσταται (B 108).

B 106 /2 = Aristotelés, *Metaphysica* IV, 5; 1009b17

Ἐμπεδοκλῆς μεταβάλλοντας τὴν ἕξιν μεταβάλλειν φησὶ τὴν φρόνησιν ἔπος ... ἀνθρώποισιν ἔστι καὶ ἐν ἄλλοις ὅθεν ... παρίσταται (B 108).

B 107 = Theophrastos, *De sensu* 10 (A 86)

ἐκ τούτων [γὰρ] πάντα πεπήγασι ἀρμυροσθέντα καὶ τούτοις φρονέουσι καὶ ἡδονὴν ἡδ' ἀνιῶνται.

B 108

ὅσον [γ'] ἄλλοιοι μετέφυν, τόσον ἄρ σφισιν αἰεὶ καὶ τὸ φρονεῖν ἄλλοια παρίσταται ...

B 108 /1 = Aristotelés, *Metaphysica* IV, 5; 1009b17-22

καὶ γὰρ Ἐμπεδοκλῆς μεταβάλλοντας τὴν ἕξιν μεταβάλλειν φησὶ τὴν φρόνησιν ἔπος παρεὸν γὰρ μῆτις ἐναύξεται ἀνθρώποισιν. καὶ ἐν ἄλλοις ὅθεν ... παρίσταται [δ'] ἄλλοιοι μετέφυν, τόσον ἄρ σφισιν αἰεὶ καὶ τὸ φρονεῖν ἄλλοια παρίσταται.

B 108 /2 = Aristotelés, *De anima* III, 3; 427a24

καὶ ἐν ἄλλοις ὅθεν σφισιν ... παρίσταται.

B 108 /3 = Filoponos, *In De anima* 486, 13 St.

ὁ γὰρ Ἐμπεδοκλῆς τὰς διαφορὰς τῶν ὀνειράτων λέγων φησὶν ὅτι ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν ἐνεργημάτων αἱ νυκτεριναὶ γίνονται φαντασίαι· ταύτην δὲ τὴν φαντασίαν φρόνησιν καλεῖ ἐν οἷς φησὶν ὅθεν ... παρίσταται.

B 108 /4 = Simplicios, *In De anima* 202, 30 Hayduck

καὶ τὸ φρονεῖν ἐν τοῖς ὀνειροῖς ἄλλοια παρίσταται ...

Cfr. Alexandros, *In Metaphysica* 306,24 Hayduck (Herod. VII, 16, 2 ?; Hippokratés, *De morbo sacro* 17 ?)

B 109

γαίη μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
αἰθέρι δ' αἰθέρα διον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδηλον,
στοργὴν δὲ στοργῆι, νεῖκος δέ τε νεῖκει λυγρῶι.

B 109 /1 = Aristotelés, De anima I, 2; 404b8

ὅσοι δ' ἐπὶ τὸ γινώσκειν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι τῶν ὄντων [ἀπέβλεψαν], οὗτοι δὲ λέγουσι τὴν ψυχὴν τὰς ἀρχάς, οἱ μὲν πλείους ποιοῦντες οἱ δὲ μίαν ταύτην, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς μὲν ἐκ τῶν στοιχείων πάντων, εἶναι δὲ καὶ ἕκαστον ψυχὴν τούτων λέγων οὕτω· 'γαίη ... λυγρῶι'.

B 109 /2 = Aristotelés, Metaphysica III, 4; 1000b5

τὸ γὰρ νεῖκος οὐκ ἔχει, ἡ δὲ γνῶσις τοῦ ὁμοίου τῶι ὁμοίωι· 'γαίη μὲν γὰρ', φησί, 'γαῖαν ... λυγρῶι'.

B 109a = Papyr. Oxyrh. 1609 XIII, 94

δοκῆι δὲ ἐκεῖ φαίνεσθαι· οὐ γὰρ ἐπ' ἐκείνου τοῦ κατόπτρου ὀρᾶται, ἀλλ' ἡ ἀνάκλασις ἐπὶ τὸν ὀρῶντα. περὶ μὲν οὖν τούτων ἐν τοῖς εἰς τὸν Τίμαιον εἴρηται. οὐ δεῖ δὲ εἶδωλον τοιοῦτον ἀκούειν οἷον τὸ κατὰ Δημόκριτον ἢ Ἐπίκουρον ἢ ὡς Ἐμπεδοκλῆς ἀπορροὰς φαίη ἂν ἀπιέναι ἀπὸ ἐκάστου τῶν κατοπτριζομένων καὶ τ[οῖς] [ὄμμασιν ὥσ]περ εὐσας [εἰκόνας ἐναρμόζεσθαι].

B 110

εἰ γὰρ κέν σφ' ἀδινησιν ὑπὸ πραπίδεσσι ἐρείσας
εὐμενέως καθαρησιν ἐποπτεύσεις μελέτησιν,
ταῦτά τέ σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται,
ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδ' ἐκτήσεται· αὐτὰ γὰρ αὔξει
ταῦτ' εἰς ἦθος ἕκαστον, ὅπη φύσις ἐστὶν ἐκάστωι.
εἰ δὲ σύ γ' ἀλλοίων ἐπορέξεται, οἷα κατ' ἄνδρας
μυρία δειλὰ πέλονται ἅ τ' ἀμβλύνοσι μερίμνας,
ἢ σ' ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο
σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γένναν ἰκέσθαι·
πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ νόματος αἴσαν.

B 110 /1 = Hippolytos Rom., Refutatio VII, 29

τοιαύτη τις ἢ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα ἡμῖν ἢ τοῦ κόσμου γένεσις καὶ φθορὰ καὶ σύστασις ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ συνεστῶσα φιλοσοφεῖται. εἶναι δέ φησι καὶ νοητὴν τρίτην τινὰ δύναμιν, ἣν καὶ ἐκ τούτων ἐπινοεῖσθαι δύνασθαι, λέγων ὧδέ πως·
 ἔει γὰρ ... αἴσαν’.

B 110 /2 = Hippolytos Rom., Refutatio VII, 30

τοὺς Ἐμπεδοκλέους λανθάνεις διδάσκων καθαροῦς ... λύεις τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνηρμοσμένους γάμους τοῖς Ἐμπεδοκλέους ἀκολουθῶν δόγμασιν, ἵνα σοὶ φυλαχθῆι τὸ τῆς φιλίας ἔργον ἐν ἀδιαίρετον. διαίρει γὰρ ὁ γάμος κατὰ Ἐμπεδοκλέα τὸ ἐν καὶ ποιεῖ πολλά, καθὼς ἀπεδείξαμεν.

B 110 /3 = Hippolytos Rom., Refutatio VI, 12

πάντα γὰρ, φησίν, ἐνόμιζε τὰ μέρη τοῦ πυρὸς τὰ [ὄρατὰ καὶ τὰ] ἀόρατα φρόνησιν ἔχειν καὶ γνώμην ἴσην [νώματος αἴσαν].

B 110 /4 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos VIII, 286

Ἐμπεδοκλῆς ἔτι παραδοξότερον πάντα ἡξίου λογικὰ τυγχάνειν καὶ οὐ ζῶια μόνον ἀλλὰ καὶ φυτὰ ῥητῶς γράφων ἄπαντα ... αἴσαν’.

B 111

φάρμακα δ’ ὅσσα γεγάσι κακῶν καὶ γήραος ἄλκαρ
 πεύση, ἐπεὶ μούνω σοὶ ἐγὼ κρανέω τάδε πάντα.
 παύσεις δ’ ἀκαμάτων ἀνέμων μένος οἷ τ’ ἐπὶ γαῖαν
 ὀρνύμενοι πνοιαῖσι καταφθινύθουσιν ἀρούρας·
 καὶ πάλιν, ἣν ἐθέλησθα, παλίντιτα πνεύματ(α) ἐπάξεις·
 θήσεις δ’ ἐξ ὄμβροιο κελαινοῦ καίριον αὐχμόν
 ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
 ῥεύματα δενδρεόθρεπτα, τὰ τ’ αἰθέρι ναιήσονται[?],
 ἄξεις δ’ ἐξ Αἴδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός.

B 111 /1 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 58-59 (e Satyro)

Γοργίαν γοῦν τὸν Λεοντῖνον αὐτοῦ γενέσθαι μαθητὴν, ἄνδρα ὑπερέχοντα ἐν ῥητορικῇ καὶ Τέχνην ἀπολελοιπότα· ὃν φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν Χρονικοῖς (FGrH 244

8.59.1F 33) ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιῶναι. τοῦτόν φησιν ὁ Σάτυρος λέγειν ὡς αὐτὸς παρεῖη τῷ Ἐμπεδοκλεῖ γοητεύοντι. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διὰ τῶν ποιημάτων ἐπαγγέλλεσθαι τοῦτό τε καὶ ἄλλα πλείω, δι' ὧν φησι 'φάρμακα ... ἀνδρός'.

B 111 /2 = Kléméns Alex., Stromata VI, 30 (cfr. A 14)

'φάρμακα ... ἀνδρός'

ΚΑΘΑΡΜΟΙ

B 112

ὦ φίλοι, οἱ μέγα ἄστνυ κατὰ ξανθοῦ Ἄκράγαντος
 ναίειτ' ἄν' ἄκρα πόλεος, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων,
 ξείνων αἰδοῖοι λιμένες, κακότητος ἄπειροι,
 χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός
 πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥσπερ ἔοικα,
 ταινίαις τε περίστεπτος στέφεσίν τε θαλείοις.
 τοῖσιν ἄμ' ἄν' ἴκωμαι ἄστεα τηλεθάοντα,
 ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξί, σεβίζομαι· οἱ δ' ἄμ' ἔπονται
 μυριοὶ ἐξερέοντες, ὅπηι πρὸς κέρδος ἀταρπός,
 οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δ' ἐπὶ νόσων
 παντοίων ἐπύθοντο κλυεῖν εὐηκέα βάζιν,
 δηρὸν δὴ χαλεπήσι πεπαρμένοι [ἀμφ' ὀδύνησιν].

B 112 /1 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 62 (A 1, 62)

ὅτι δ' ἦν Ἄκραγαντῖνος ἐκ Σικελίας αὐτὸς ἐναρχόμενος τῶν Καθαρμῶν φησιν 'ὦ φίλοι ... πόλεως'. (Diodóros XIII, 83)

B 112 /2 = Kléméns Alex., Stromata VI, 30

παρακολουθεῖν τε αὐτῷ ἔλεγεν τοὺς μὲν μαντοσυνῶν κεχρημένους, τοὺς δ' ἐπὶ νόσον σιδηρὸν δὴ χαλεποῖσι πεπαρμένους.

B 113 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos I, 302

ἀλλὰ τί τοῖσδ' ἐπείκειμ' ὡσεὶ μέγα χρῆμά τι πρᾶσσω,

εἰ θνητῶν περιέιμι πολυφθερέων ἀνθρώπων;

B 114 = Κλέμενς Alex., Stromata V, 9

ὦ φίλοι, οἶδα μὲν οὐνεκ' ἀληθείη πάρα μύθοις,
οὐς ἐγὼ ἐξερέω· μάλα δ' ἀργαλή γε τέτυκται
ἀνδράσι καὶ δύσζηλος ἐπὶ φρένα πίστιος ὁρμή.

B 115

ἔστιν Ἀνάγκης χρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιόν,
αἰδίων, πλατέεσσι κατεσφρηγισμένον ὄρκοις·
εὐτέ τις ἀμπλακίησι φόνωι φίλα γυῖα μίηνη,
[νεϊκεῖ θ'] ὅς κ(ε) ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσση,
δαίμονες οἶτε μακραίωνος λελάχασι βίοιο,
τρῖς μιν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλησθαι,
φυομένους παντοῖα διὰ χρόνου εἶδεα θνητῶν
ἀργαλέας βιότοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους.
αἰθέριον μὲν γὰρ σφε μένος πόντονδε διώκει,
πόντος δ' ἐς χθονὸς οὐδας ἀπέπτυσσε, γαῖα δ' ἐς αὐγὰς
ἡελίου φαέθοντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·
ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.
τῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἶμι, φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης,
νεϊκεῖ μαινομένωι πίσυνος.

B 115 /1 = Hippolytos Rom., Refutatio VII, 29, 14-23 Marcovich

καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ λέγει περὶ τῆς ἑαυτοῦ γεννήσεως ὁ Ἐμπεδοκλῆς

τὴν καὶ ἐγὼ [νῦν] εἶμι, φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης,
τουτέστι θεὸν καλῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἐκείνου ἐνότητα, ἐν ᾧ ἦν πρὶν ὑπὸ τοῦ Νεῖκου
ἀποσπασθῆναι καὶ γενέσθαι ἐν τοῖς πολλοῖς τούτοις τοῖς κατὰ τὴν τοῦ Νεῖκου
διακόσμησιν· (15) Ἐνεϊκεῖ, γὰρ φησι, [μαινομένωι πίσυνος, νεῖκος] μαινόμενον καὶ
τεταραγμένον καὶ ἄστατον τὸν δημιουργὸν τοῦδε τοῦ κόσμου ὁ Ἐμπεδοκλῆς
ἀποκαλῶν. αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ καταδίκη καὶ ἀνάγκη τῶν ψυχῶν, ὧν ἀποσπᾶι τὸ
Νεῖκος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ δημιουργεῖ καὶ ἐργάζεται, λέγων τοιοῦτόν τινα τρόπον·
(16) [ὄρκον θ'] ὅς κ' ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσ[σ]η,
δαίμονες οἶτε μακραίωνος λελάχασι βίοιο

δαίμονας τὰς ψυχὰς λέγων μακροίωνας, ὅτι εἰσὶν ἀθάνατοι καὶ μακροὺς ζῶσιν αἰῶνας· (17) ἄλλοι μιν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλησθαι, μάκαρας καλῶν τοὺς συνηγμένους ὑπὸ τῆς Φιλίας ἀπὸ τῶν πολλῶν εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ κόσμου τοῦ νοητοῦ. τούτους οὖν φησὶν ἀλάλησθαι καὶ

φυομένους παντοῖα διὰ χρόνου (εἰ)ἴδεα θνητῶν,
ἀργαλέας βίοι(οιο) (μ)εταλλάσσοντα κελεύθους.

ἀργαλέας κελεύθους φησὶν εἶναι τῶν ψυχῶν τὰς εἰς τὰ σώματα μεταβολὰς καὶ μετακοσμήσεις. (18) τοῦτ' ἔστιν ὁ λέγει

ἀργαλέας βίοιοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους.

μεταλλάσσουσι γὰρ αἱ ψυχαὶ σῶμα ἐκ σώματος, ὑπὸ τοῦ Νείκου μεταβαλλόμεναι καὶ κολαζόμεναι, καὶ οὐκ ἐώμεναι μένειν εἰς τὸ ἓν. ἀλλὰ κολάζεσθαι ἐν πάσαις κολάσεσιν ὑπὸ τοῦ Νείκου τὰς ψυχὰς μεταβαλλόμενας σῶμα ἐκ σώματος· μεταβαλλόμενας σῶμα ἐκ σώματος, [φησὶ λέγων ὧδέ πως]·

(19) αἰθέριον [μὲν] γὰρ σφε μένος (ψυχὰς) πόντονδε (ἐχθονός)

διώκει,

πόντος δ' ἐ(ς) χθονός οὐδας ἀπέπτυσε, γαῖα δ' ἐς αὐγὰς

ἠελίου φαέθοντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·

ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.

(20) αὕτη ἐστὶν ἡ κόλασις ἣν κολάζει ὁ δημιουργός, καθάπερ χαλκεὺς τις μετακοσμῶν σίδηρον καὶ ἐκ πυρός εἰς ὕδωρ μεταβάπτων· πῦρ γὰρ ἐστὶν ὁ αἰθήρ, ὅθεν εἰς πόντον μεταβάλλει τὰς ψυχὰς ὁ δημιουργός, χθῶν δὲ ἡ γῆ, ὅθεν φησὶν ἔξ ὕδατος εἰς γῆν, ἐκ γῆς δὲ εἰς τὸν ἀέρα'. τουτέστιν ὁ λέγει·

(21) γαῖα δ' ἐς αὐγὰς

ἠελίου φαέ(θο)ντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·

ἄλλος [δ'] ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.

μισουμένας οὖν τὰς ψυχὰς καὶ βασανιζόμενας καὶ κολαζόμενας ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα συνάγει ἡ φιλία, ἀγαθὴ τις οὔσα καὶ κατοικτείρουσα τὸν στεναγμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἄτακτον καὶ πονηρὰν τοῦ Νείκου τοῦ μαινομένου κατασκευὴν, καὶ ἐξάγειν [αὐτὰς] κατ' ὀλίγον ἐκ τοῦ κόσμου καὶ προσοικειοῦν τῷ ἐνὶ σπεύδουσα, καὶ κοπιῶσα, ὅπως τὰ πάντα εἰς τὴν ἐνότητα καταστήσῃ ὑπ' αὐτῆς ἀγόμενα. (22) διὰ τὴν τοιαύτην οὖν τοῦ ὀλεθρίου Νείκου διακόσμησιν τοῦδε τοῦ μεμερισμένου κόσμου πάντων ἐμψύχων ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἀπέχεσθαι παρακαλεῖ· εἶναι γὰρ φησὶ τὰ σώματα τῶν ζώων τὰ ἐσθιόμενα ψυχῶν κεκολασμένων οἰκητήρια. καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι τοὺς τῶν τοιούτων λόγων ἀκρωμένους τῆς πρὸς γυναῖκα ὁμιλίας διδάσκει, ἵνα μὴ συνεργάζωνται καὶ

συνεπιλαμβάνονται τῶν ἔργων, ὧν δημιουργεῖ τὸ Νεῖκος, τὸ τῆς Φιλίας ἔργον λῦον αἰεὶ καὶ διασπῶν· (23) τοῦτον εἶναί φησιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς νόμον μέγιστον τῆς τοῦ παντός διοικήσεως λέγων ὧδέ πως·

ἔστιν Ἀνάγκη[ς] χρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιόν,

αἰδίων, πλατέεσ[σ]ι κατεσφρηγισμένον ὄρκοις·

ἀνάγκην καλῶν τὴν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ κατὰ τὸ Νεῖκος καὶ ἐκ πολλῶν εἰς ἓν κατὰ τὴν Φιλίαν μεταβολήν. θεοὺς δέ, ὡς ἔφην, τέσσαρας μὲν θνητούς, πῦρ ὕδωρ γῆν ἀέρα, δύο δὲ ἀθανάτους, ἀγεννήτους, πολεμίους ἑαυτοῖς διὰ παντός, τὸ Νεῖκος καὶ τὴν Φιλίαν.

B 115 /2 = Plútarchos, De exil. 17; 607c

ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς ἐν ἀρχῇ τῆς φιλοσοφίας προαναφωνήσας ἔστιν ... ἀλήτης' οὐχ [ὅπως] ἑαυτόν, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ πάντας ἀποδείκνυσι μετανάστας ἐνταῦθα καὶ ξένους καὶ φυγάδας ἡμᾶς ὄντας ... φεύγει [ἢ ψυχῇ] καὶ πλανᾶται θείοις ἐλαυνομένη δόγμασι καὶ νόμοις.

B 115 /3 = Plútarchos, De Isid. 361c

Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ δίκας φησὶ διδόναι τοὺς δαίμονας ὧν ἂν ἐξαμάρτωσι καὶ πλημμελήσωσιν ἰαίθεριον ... πάντες', ἄχρη οὐ κολασθέντες οὕτω καὶ καθαρθέντες αὐθις τὴν κατὰ φύσιν χώραν καὶ τάξιν ἀπολάβωσι.

B 115 /4 = Plótinios, Enneades IV, 8. 1

Ἐμπεδοκλῆς τε εἰπὼν ἀμαρτανούσαις νόμον εἶναι ταῖς ψυχαῖς πεσεῖν ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς ἑφυγὰς θεόθεν' γενόμενος ἤκειν πίσυνος μαινομένω Νείκει τοσοῦτον παρεγύμνου ὅσον καὶ Πυθαγόρας οἶμαι καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνου ἠνίπτοντο περὶ τε τούτου περὶ τε πολλῶν ἄλλων.

B 116 = Plútarchos, Quaestiones conviv. IX, 5; 745c

ὁ δὲ Πλάτων (Rep. X, 617b) ἄτοπος, ταῖς μὲν αἰδίοις καὶ θείοις περιφοραῖς ἀντὶ τῶν Μουσῶν τὰς Σειριῆνας ἐνιδρύων οὐ πάνυ φιλανθρώπους οὐδὲ χρηστοὺς δαίμονας, τὰς δὲ Μούσας ἢ παραλείπων παντάπασιν ἢ τοῖς τῶν Μοιρῶν ὀνόμασι προσαγορεύων καὶ καλῶν θυγατέρας Ἀνάγκης. ἄμουσον γὰρ Ἀνάγκη, μουσικὸν δὲ ἢ Πειθῶ, καὶ Μούσαις φιλοδαμοῦσα πολὺ μᾶλλον οἶμαι τῆς Ἐμπεδοκλέους Χάριτος

στυγέει δύσπλητον Ἀνάγκην.

B 117 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 77; Hippolytos Rom., Refutatio I, 3 (A 31)

ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμεν κούρος τε κόρη τε
θάμνος τ' οἰωνός τε καὶ ἕξαλος ἔλλοπος ἰχθύς.

B 118

κλαῦσά τε καὶ κώκυσα ἰδὼν ἀσυνήθεα χῶρον.

B 118 = Kléméns Alex., Stromata III, 14

δηλὸς δὲ αὐτῷ (22 B 20) συμφερόμενος καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγων ἔκλαῦσά τε ...
χῶρον'.

Cfr. Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos XI, 96:

ἀλλ' εἰώθασί τινες τῶν ἀπὸ τῆς Ἐπικούρου αἰρέσεως ... λέγειν ὅτι φυσικῶς καὶ
ἀδιδάκτως τὸ ζῶιον φεύγει μὲν τὴν ἀλγηδόνα, διώκει δὲ τὴν ἡδονήν· γεννηθὲν γοῦν
καὶ μηδέπω τοῖς κατὰ δόξαν δουλεῦον ἅμα τῷ ῥαπισθῆναι ἀσυνήθει ἀέρος ψύξει
ἔκλαυσέ τε καὶ ἐκώκυσεν

B 119

ἐξ οἴης τιμῆς τε καὶ ὅσσου μήκεος ὄλβου ...

B 119 /1 = Kléméns Alex., Stromata IV, 12

παιδεύων δὲ οἶμαι καὶ ἐλέγχων ἔξ οἴης ... ὄλβου',
ὡς φησιν Ἐμπεδοκλῆς, ὧδε λιπῶν μετὰ θνητῶν ἀναστρέφεται.

B 119 /2 = Plútarchos, De exil. 17; 607d

εἶθ' ὥσπερ ἐν νήσωι σάλον ἐχούση πολύν, καθάπερ φησὶν ὁ Πλάτων (Phaedr. 250c),
'ὄστρέου τρόπον' ἐνδεδεμένη τῷ σώματι διὰ τὸ μὴ ἀναφέρειν μηδὲ μνημονεύειν ἔξ
οἴης ... ὄλβου' μεθέστηκεν ... οὐρανοῦ καὶ σελήνης γῆν ἀμειψαμένη [ἢ ψυχῆ] καὶ τὸν
ἐπὶ γῆς βίον, ἂν μικρὸν ἐνταῦθα τόπον ἐκ τόπου παραλλάξῃ, δυσανασχετεῖ καὶ
ξеноπαθεῖ.

B 120 = Porfyrios, De antro nymph. 8; 61, 19 Nauck

παρά τε γὰρ Ἐμπεδοκλεῖ αἰ ψυχοπομποὶ δυνάμεις λέγουσιν
ἠλύθομεν τόδ' ὑπ' ἄντρον ὑπόστεγον ...

B 121

... ἀτερπέα χῶρον,
ἔνθα Φόνος τε Κότος τε καὶ ἄλλων ἔθνεα Κηρῶν
αὐχμηραὶ τε Νόσοι καὶ Σήψεις ἔργα τε ῥευστά
Ἄτης ἂν λειμῶνα κατὰ σκότος ἠλάσκουσιν.

B 121 /1 = Hieroklés, In aureum carmen 24 Köhler

ἄνεισι δὲ καὶ τὴν ἀρχαίαν ἔξιν ἀπολαμβάνει, εἰ φύγοι τὰ περὶ γῆν καὶ τὸν ἄτερπέα
χῶρον ὡς ὁ αὐτὸς λέγει, ἔνθα ... Κηρῶν', εἰς ὃν οἱ ἐμπεσόντες Ἄτης ... ἠλάσκουσι·
ἡ δὲ ἔφεσις τοῦ φεύγοντος τὸν τῆς Ἄτης λειμῶνα πρὸς τὸν τῆς Ἀληθείας ἐπείγεται
λειμῶνα (C 1), ὃν ἀπολιπὼν τῆι ὀρμητῆι τῆς πτερορρυσέως εἰς γήινον ἔρχεται σῶμα
ὀλβίου αἰῶνος ἀμερθεῖς (B 158).

B 121 /2 = Synésios, De provid. 1 (66, 1213a Migne)

κεῖται δὲ Θέμιδι νόμος ἀγορεύων ψυχαῖς, ἥτις ἂν ὀμιλήσασα τῆι τῶν ὄντων ἐσχατιᾷ
τηρήσει τὴν φύσιν καὶ ἀμόλυντος διαγένηται, ταύτην δὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὐθις
ἀναρρηθῆναι καὶ εἰς τὴν οἰκείαν ἀναχυθῆναι πηγῆν, ὥσπερ γε καὶ τὰς ἐκ τῆς ἐτέρας
μερίδος τρόπον τινὰ ἐξορμησαμένας φύσεως ἀνάγκη ἐς τοὺς συγγενεῖς ἀυλισθῆναι
κευθμῶνας ἔνθα ... ἠλάσκουσιν'.

B 122

ἔνθ' ἦσαν Χθονίη τε καὶ Ἡλιόπη ταναῶπις,
Δηρίς θ' αἰματόεσσα καὶ Ἀρμονίη θεμερῶπις,
Καλλιστώ τ' Αἰσχρὴ τε, Θόωσά τε Δηναίη τε,
Νημερτής τ' ἐρόεσσα μελάγκουρός τ' Ἀσάφεια.

B 122 /1 = Plútarchos, De tranq. an. 15; 474b

ἀλλὰ μᾶλλον, ὡς Ἐμπεδοκλῆς, διτταὶ τινες ἕκαστον ἡμῶν γινόμενον
παραλαμβάνουσι καὶ κατάρχονται μοῖραι καὶ δαίμονες ἔνθ' ... Ἀσάφεια', ὥστε
τούτων ἕκαστου σπέρματα τῶν παθῶν ἀνακεκραμένα δεδεγμένης ἡμῶν τῆς

γενέσεως καὶ διὰ τοῦτο πολλὴν ἀνωμαλίαν ἐχούσης εὔχεται μὲν ὁ νοῦν ἔχων τὰ βελτίονα, προσδοκᾷ δὲ καὶ θάτερα, χρῆται δ' ἀμφοτέροις τὸ ἄγαν ἀφαιρῶν.

B 123

Φυσώ τε Φθιμένη τε, καὶ Εὐναίη καὶ Ἔγερσις,
Κινώ τ' Ἀστεμφής τε, πολυστέφανός τε Μεγιστώ
καὶ Φορύη, Σωπή τε καὶ Ὀμφαίη ...

B 123 /1 = Cornutus Lucius Aeneus, De natura deorum 30 Lang (Epidrom. 17)

οὔτοι δ' ἂν εἶεν διαφοραὶ τῶν ὄντων· ὡς γὰρ Ἐμπεδοκλῆς φυσικῶς ἐξαριθμεῖται Ἐφυσώ ... Μεγιστώ' καὶ Φορύην καὶ Σοφήν τε καὶ Ὀμφαίην καὶ πολλὰς ἄλλας, τὴν εἰρημένην ποικιλίαν τῶν ὄντων αἰνιττόμενος, οὕτως ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἰαπετός μὲν ὠνομάσθη ὁ λόγος καθ' ὃν φωνητικὰ [τὰ] ζῶια ἐγένετο καὶ τὸ ὅλον ψόφος ἀπετελέσθη, ἰαφετός τις ὢν (ἰὰ γὰρ ἐστὶν ἡ φωνή), Κοῖος ...

B 124 /1 = Kléméns Alex., Stromata III, 14 (sec. B 125)

καὶ πάλιν·

ὦ πόποι, ὦ δειλὸν θνητῶν γένος, ὦ δυσάνολβον,
τοίων ἔκ τ' ἐρίδων ἔκ τε στοναχῶν ἐγένεσθε.

B 124 /2 = Tímón fr. 10 Diels = fr. 787 H. Lloyd-Jones and P. Parsons

σχέτλιοι ἄνθρωποι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον ἰοίων ... πέπλασθε'.

B 125 = Kléméns Alex., Stromata III, 14

ἐκ μὲν γὰρ ζῶων ἐτίθει νεκρὰ εἶδε' ἀμείβων,
[ἐκ δὲ νεκρῶν ζῶοντα].

B 126

ἐν θήρεσσι λέοντες ὄρειλεχέες χαμαιεῦναι
γίγονται, δάφναι δ' ἐνὶ δένδρεσιν ἠγκόμοισιν.

B 126 /1 = Plútarchos, De esu carn. 2. 3; 998c

ἀλλάσσει δὲ ἡ φύσις ἅπαντα καὶ μετοικίζει ἰσαρκῶν ... χιτῶνι' ...

B 126 /2 = Porphyrios in: Stobaios, Anthologium I 49, 60 (I, 446, 7 W.)

αὐτῆς γὰρ τῆς μετακοσμήσεως εἰμαρμένη καὶ φύσις ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους δαίμων ἀνηγόρευται ἴσαρκων ... χιτῶνι καὶ μεταμπίσχουσα τὰς ψυχάς.
σαρκῶν ἀλλογνῶτι περιστέλλουσα χιτῶνι.

B 127 = Aelianus Claudius, De natura animalium XII, 7

λέγει δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀρίστην εἶναι μετοίκησιν τὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὲν ἐς ζῶιον ἢ λῆξις αὐτὸν μεταγάγοι, λέοντα γίνεσθαι· εἰ δὲ ἐς φυτόν, δάφνην. ἃ δὲ Ἐμπεδοκλῆς λέγει ταῦτά ἐστιν ἕν ... ἠυκόμοισιν'.

B 128

οὐδέ τις ἦν κείνοισιν Ἄρης θεὸς οὐδὲ Κυδοιμός
οὐδὲ Ζεὺς βασιλεὺς οὐδὲ Κρόνος οὐδὲ Ποσειδῶν,
ἀλλὰ Κύπρις βασιλεία.
τὴν οἱ γ' εὐσεβέεσσιν ἀγάλμασιν ἰλάσκοντο
γραπτοῖς τε ζῳιοῖσι μύροισι τε δαιδαλεόδομοις
σμύρνης τ' ἀκρήτου θυσίαις λιβάνου τε θυώδους,
ξανθῶν τε σπονδὰς μελίτων ῥίπτοντες ἐς οὐδὰς·
ταύρων δ' ἀκρήτοισι φόνους οὐ δεύετο βωμός,
ἀλλὰ μύσος τοῦτ' ἔσκεν ἐν ἀνθρώποισι μέγιστον,
θυμὸν ἀπορραΐσαντας ἐ[ν]έδμεναι ἠέα γυῖα.

B 128 /1 = Porphyrios, De abst. II, 20

τὰ μὲν ἀρχαῖα τῶν ἱερῶν νηφάλια παρὰ πολλοῖς ἦν· νηφάλια δ' ἐστὶν τὰ ὑδρόσπονδα, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα μελίσπονδα· τοῦτον γὰρ ἔτοιμον παρὰ μελιττῶν πρῶτον ἐλάβομεν τὸν ὑγρὸν καρπὸν· εἶτ' ἐλαιόσπονδα. τέλος δ' ἐπὶ πᾶσιν τὰ ὕστερον γεγονότα οἰνόσπονδα ...

(21) μαρτυρεῖται δὲ ταῦτα οὐ μόνον ὑπὸ τῶν (ἐν) κύρβεων (στηλῶν), αἱ τῶν Κρήτηθέν εἰσι Κορυβαντικῶν ἱερῶν οἶον ἀντίγραφ' ἄττα πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ παρ' Ἐμπεδοκλέους, ὃς περὶ τῆς θεογονίας διεξιὼν καὶ περὶ τῶν θυμάτων παρεμφαίνει λέγων (Ἐμπεδοκλῆς) ἴσαρκων ... βασιλεία', ἢ ἐστὶν ἡ Φιλία τὴν οἱ γ' ... οὐδὰς', ἅπερ καὶ νῦν ἔτι σώζεται παρ'

ένίοις οἶον ἴχνη τινὰ τῆς ἀληθείας ὄντα, ἑταύρων δ' ... βωμός'. τῆς γὰρ οἶμαι φιλίας καὶ τῆς περὶ τὸ συγγενὲς αἰσθήσεως πάντα κατεχούσης, οὐθεὶς οὐθὲν ἐφόνευεν οἰκεῖα εἶναι νομίζων τὰ λοιπὰ τῶν ζώων. ἐπεὶ δὲ Ἄρης καὶ Κυδοιμὸς καὶ πᾶσα μάχη καὶ πολέμων ἀρχὴ κατέσχευεν, τότε πρῶτον οὐθεὶς οὐθενὸς ὅλως ἐφείδετο τῶν οἰκεῖων.

(27) ἑταύρων ... γυῖα'.

B 129 = Porfyrios, Vita Pyth. 30

αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ παντὸς ἀρμονίας ἠκροῶτο συνιείς τῆς καθολικῆς τῶν σφαιρῶν καὶ τῶν κατ' αὐτὰς κινουμένων ἀστέρων ἀρμονίας, ἧς ἡμᾶς μὴ ἀκούειν διὰ σμικρότητα τῆς φύσεως. τούτοις καὶ Ἐμπεδοκλῆς μαρτυρεῖ λέγων περὶ αὐτοῦ ἦν ... αἰώνεσιν'. τὸ γὰρ περιώσια καὶ τῶν ὄντων λεύσσεσκεν ἕκαστα καὶ πραπίδων πλοῦτον καὶ τὰ ἐοικότα ἐμφαντικὰ μάλιστα τῆς ἐξαιρέτου καὶ ἀκριβεστέρας παρὰ τοὺς ἄλλους διοργανώσεως ἔν τε τῶι ὄρᾳν καὶ τῶι ἀκούειν καὶ τῶι νοεῖν τοῦ Πυθαγόρου

ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδῶς,
ὅς δὴ μήκιστον πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον,
παντοίων τε μάλιστα σοφῶν [τ'] ἐπιήρανος ἔργων·
ὅπποτε γὰρ πάσησιν ὀρέξαιτο πραπίδεσιν,
ῥεῖ' ὅ γε τῶν ὄντων πάντων λεύσσεσκεν ἕκαστον
καὶ τε δέκ' ἀνθρώπων καὶ τ' εἴκοσιν αἰώνεσιν.

B 130 = Schol. Nic. Ther. 452; 36, 22

ἦσαν δὲ κτίλα πάντα καὶ ἀνθρώποισι προσηνῆ,
θῆρές τ' οἰωνοί τε, φιλοφροσύνη τε δεδήει.

B 131 = Hippolytos Rom., Refutatio VII, 31

κόσμον γὰρ φησὶν εἶναι ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸν ὑπὸ τοῦ Νείκου διοικούμενον τοῦ πονηροῦ καὶ ἕτερον νοητὸν τὸν ὑπὸ τῆς Φιλίας ... μέσον δὲ εἶναι τῶν διαφόρων ἀρχῶν δίκαιον λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τὰ διηρημένα ὑπὸ τοῦ Νείκου καὶ προσαρμόζεται κατὰ τὴν Φιλίαν τῶι ἐνί. τοῦτον δὲ αὐτὸν τὸν δίκαιον λόγον τὸν τῆι Φιλίαι συναγωνιζόμενον Μοῦσαν ὁ Ἐμπεδοκλῆς προσαγορεύων καὶ αὐτὸς αὐτῶι συναγωνιζέσθαι παρακαλεῖ λέγων ὧδέ πως·

εἰ γὰρ ἐφημερίων ἔνεκέν τινος, ἄμβροτε Μοῦσα,
ἡμετέρας μελέτας [ἄδε τοι] διὰ φροντίδος ἐλθεῖν,
εὐχομένω νῦν αὐτε παρίστασο, Καλλιόπεια,

ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι.

B 132 = Κλέμενς Alex., Stromata V, 140

ὄλβιος, ὃς θεῶν πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον,
δειλὸς δ' ὧι σκοτόεσσα θεῶν πέρι δόξα μέμηλεν.

B 133 = Κλέμενς Alex., Stromata V, 81

τὸ γὰρ τοι θεῖον, ὃ Ἀκραγαντῖνός φησι ποιητής,
οὐκ ἔστιν πελάσασθαι ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἐφικτόν
ἡμετέροις ἢ χερσὶ λαβεῖν, ἥϊπέρ τε μεγίστη
πειθοῦς ἀνθρώποισιν ἀμαξιτὸς εἰς φρένα πίπτει.

B 134

οὐδὲ γὰρ ἀνδρομέη κεφαλῇ κατὰ γυῖα κέκασται,
οὐ μὲν ἀπαὶ νώτοιο δύο κλάδοι αἰσσοῦνται,
οὐ πόδες, οὐ θοὰ γοῦν(α), οὐ μήδεα λαχνήεντα,
ἀλλὰ φρήν ἱερὴ καὶ ἀθέσφατος ἔπλετο μῦνον,
φροντίσι κόσμον ἅπαντα καταἰσσοῦσα θοῆισιν.

B 134/1 = Ammónios, In Aristotelis librum de interpretatione 249, 1 Busse

διὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνος σοφὸς ἐπιρραπίσας τοὺς περὶ θεῶν ὡς
ἀνθρωποειδῶν ὄντων παρὰ τοῖς ποιηταῖς λεγομένους μύθους, ἐπήγαγε
προηγουμένως μὲν περὶ Ἀπόλλωνος, περὶ οὗ ἦν αὐτῷ προσεχῶς ὁ λόγος, κατὰ δὲ
τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τοῦ θεοῦ παντὸς ἀπλῶς ἀποφαινόμενος ὅτι οὐτε ... θοῆισι
διὰ τοῦ ἱερῆ καὶ τὴν ὑπὲρ νοῦν αἰνιττόμενος αἰτίαν.

B 135

ἀλλὰ τὸ μὲν πάντων νόμιμον διὰ τ' εὐρυμέδοντος
αἰθέρος ἠνεκέως τέταται διὰ τ' ἀπλέτου ἀγῆς ...

B 135/1 = Aristotelés, Rhetorica I, 13; 1373b6

ἔστι γὰρ ὃ μαντεύονταί τι πάντες φύσει κοινὸν δίκαιον καὶ ἄδικον, κἂν μηδεμία
κοινωνία πρὸς ἀλλήλους ἦι μηδὲ συνθήκη καὶ ὡς Ἐμπεδοκλῆς λέγει περὶ τοῦ μὴ
κτείνειν τὸ ἔμψυχον· τοῦτο γὰρ οὐ τισὶ μὲν δίκαιον τισὶ δ' οὐ δίκαιον
'ἀλλὰ ... αὖ γῆς'.

B 135 /2 = Cicero, De rp. 11, 19

Pythagoras et Empedocles unam omnium animantium condicionem iuris esse denuntiant clamantque inexpiabilis poenas impendere iis a quibus violatum sit animal.

B 135 /3 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos IX, 126

εἶπερ καὶ ἡ δικαιοσύνη κατὰ τὴν ἐπιπλοκὴν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τε ἀλλήλους καὶ πρὸς θεοὺς εἰσηκται, εἰ μὴ εἰσὶ θεοί, οὐδὲ δικαιοσύνη συστήσεται.

B 135 /4 = Iamblichos, Vita Pyth. 108

προσέταξεν ἀπέχεσθαι τῶν ἐμψύχων· ἅτε γὰρ βουλομένους ἄκρως δικαιοπραγεῖν ἔδει δῆπου μηδὲν ἀδικεῖν τῶν συγγενῶν ζώων. ἐπεὶ πῶς ἂν ἔπεισαν δίκαια πράττειν τοὺς ἄλλους αὐτοὶ ἀλίσκομενοι ἐν πλεονεξίαι [καίπερ ἐχόμενοι] συγγενικῇ τῇ τῶν ζώων μετοχῇ, ἅπερ διὰ τὴν τῆς ζωῆς καὶ τῶν στοιχείων τῶν αὐτῶν κοινωνίαν καὶ τῆς ἀπὸ τούτων συνισταμένης συγκράσεως ὡσανεὶ ἀδελφότητι πρὸς ἡμᾶς συνέζευκται;

B 136 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos IX, 127

οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Πυθαγόραν καὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα καὶ τὸ λοιπὸν τῶν Ἰταλῶν πληθὸς φασι μὴ μόνον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς εἶναι τινα κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων. ἐν γὰρ ὑπάρχειν πνεῦμα τὸ διὰ παντὸς τοῦ κόσμου διῆκον ψυχῆς τρόπον τὸ καὶ ἐνοῦν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα. διόπερ καὶ κτείνοντες αὐτὰ καὶ ταῖς σαρξίν αὐτῶν τρεφόμενοι ἀδικήσομέν τε καὶ ἀσεβήσομεν ὡς συγγενεῖς ἀναιροῦντες. ἔνθεν καὶ παρήνουν οὗτοι οἱ φιλόσοφοι ἀπέχεσθαι τῶν ἐμψύχων καὶ ἀσεβεῖν ἔφασκον τοὺς ἀνθρώπους ἴβωμὸν ἐρεύθοντας μακάρων θερμοῖσι φόνοισιν', καὶ Ἐμπεδοκλῆς πού φησιν·

οὐ παύσεσθε φόνοιο δυσηχέος; οὐκ ἐσορᾶτε

ἀλλήλους δάπτοντες ἀκηδείησι νόοιο;

B 137

μορφὴν δ' ἀλλάξαντα πατὴρ φίλον υἱὸν αἰείρας
σφάζει ἐπευχόμενος μέγα νήπιος· οἱ δ' ἀπορεῦνται
λίσσομενον θύοντες· ὁ δ' αὖ νήκουστος ὀμοκλέων
σφάξας ἐν μεγάροισι κακὴν ἀλεγύνατο δαῖτα.
ὡς δ' αὐτῶς πατέρ' υἱὸς ἐλών καὶ μητέρα παῖδες

θυμὸν ἀπορραΐσαντε φίλας κατὰ σάρκας ἔδουσιν.

B 137 /1 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos IX, 129
καὶ ἴμορφὴν ... ἔδουσιν’.

B 137 /2 = Órigenés, Contra Celsum V, 49
ἐκεῖνοι μὲν γὰρ διὰ τὸν περὶ ψυχῆς μετενσωματουμένης μῦθον ἐμψύχων ἀπέχονται
καὶ τις ἴφίλον ... νήπιος’.

B 138 = Aristotelés, Poetica 21; 1457b13
ἀπ’ εἶδους δὲ ἐπὶ εἶδος οἶον
χαλκῶι ἀπὸ ψυχὴν ἀρύσας
καὶ ἴταμῶν ἀτειρεῖ χαλκῶι’ (B 143): ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἀρύσαι ταμεῖν, τὸ δὲ ταμεῖν
ἀρύσαι εἴρηκεν.

B 139 = Porfyrios, De abstinentia II, 31
ἐπεὶ δ’ ἀναμάρτητος οὐδεὶς, λοιπὸν δὴ ἀκεῖσθαι αὐτοῖς ὕστερον διὰ τῶν καθαρμῶν
τὰς πρόσθε περὶ τὴν τροφὴν ἀμαρτίας. τοῦτο δὲ ὁμοίως γένοιτ’ ἂν, εἰ πρὸ ὀμμάτων
ποιησάμενοι τὸ δεινὸν ἀνευφημίσαμεν κατὰ τὸν Ἰμπεδοκλέα λέγοντες·
οἴμοι ὅτι οὐ πρόσθεν με διώλεσε νηλεὲς ἦμαρ,
πρὶν σχέτλι’ ἔργα βορᾶς περὶ χεῖλεσι μητίσασθαι.

B 140 = Plútarchos, Quaestiones conviv. III 1, 2; 646d
καὶ οὐ μόνης ὡς ἔοικε κατ’ Ἰμπεδοκλέα τῆς δάφνης τῶν φύλλων ἀπὸ πάμπαν
ἔχεσθαι χρή, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων φεῖδεσθαι δένδρων ἀπάντων.
δάφνης φύλλων ἄπο πάμπαν ἔχεσθαι.

B 141
δειλοί, πάνδειλοι, κυάμων ἄπο χειῖρας ἔχεσθαι.

B 141 /1 = Gellius, Noctes Atticae IV, 11, 9-10
videtur autem de κυάμωι non esitato causam erroris fuisse, quia in Empedocli carmine qui
disciplinas Pythagorae secutus est, versus hic invenitur ἴδειλοί ... ἔχεσθαι’.

(10) opinati enim sunt plerique κυάμους legumentum dici ut a vulgo dicitur. sed qui diligentius scitiusque carmina Empedocli arbitrati sunt, κυλμουj hoc in loco testiculos significare dicunt eosque more Pythagorae operte atque symbolice κυάμους appellatos, quod sint αἴτιοι τοῦ κυεῖν et geniturae humanae vim praebeant idcircoque Empedoclen versu isto non a fabulo edendo, sed a rei veneriae proluvio voluisse homines deducere.

B 141 /2 = Didymus, in Geopon. II, 35, 8

πρωτος δε απεσχετο κυάμων Ἀμφιάραος διὰ τὴν δι' ὀνειρώων μαντείαν· φέρεται δὲ καὶ Ὀρφέως τοιάδε ἔπη ἄδειλοι ... ἔχεσθαι'.

B 141 /3 = Kallimachos fr. 128. Kratés, Θῆρες fr. 17 (I, 135 K.)

ἡμῶν δ' ἄπο χειῖρας ἔχεσθαι.

B 142

τὸν δ' οὔτ' ἄρ τε Διὸς τέγεοι δόμοι αἰγ[ιόχοιο]
οὔ]τε ποτ' Ἀἴδεω δέ[χετ' ἡδ' οἰ-]κτ[ρ]ῆς τέγος [αὐ]δ[ῆ]ς.

B 142 /1 = Voll. Herc. N. 1012 col. 18 (coll. alt. VII, fol. 15)

σοφίην (Callim. Epigr. 7, 3. 4: σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ) δῆλον γὰρ ὡς οἱ | μὲν κήρυκες
φθένξονται, | ἡ δ' Ἑλλάς φθένξεται. μία | δὴ δύναμις τοῦ σημαιομέ-|(5)νου. τὰ τὸ
δὲ κα(ι) παρ' Ἐμ-|πεδοκλει γέγονεν ὅτε λέ-|(γ)ε(ται) ἄ τὸν δ' οὔτ' ἄρ τε Διὸς |
ΤΕΓΕΟΙΔΟΜΟΙΑΙΓ..... | ΤΕΠ.ΟΑΙΔΟΥΔΕ.....
ΚΤ.ΗΣΤΕΓΟΣ..Δ..... | ...ΛΟΥ...Ε

B 143 /1 = Theón Smyrn., De utilitate mathematicae 15, 7 Hiller

κατὰ ταῦτὰ δὴ καὶ ἡ τῶν πολιτικῶν (πλατονικῶν?) λόγων παράδοσις τὸ μὲν πρῶτον
ἔχει καθαρόν τινα οἶον ἢ ἐν τοῖς προσηκουσι μαθήμασιν ἐκ παιδῶν συγγυμνασία.
ὁ μὲν γὰρ Ἐμπεδοκλῆς ἰκρηνάων ἀπὸ πέντε ταμόντα, φησὶν, ἀτειρεὶ χαλκῶι δειν
ἀπορρύπτεσθαι.

B 143 /2 = Aristotelés, Poetica 21; 1457b13 (B 138).

ικρηνάων ἄπο πέντε ταμόντ' [ἐν] ἀτειρεὶ χαλκῶι ...

B 144 = Plútarchos, De coh. ira 16; 464b

τὸ μὲν τοῦ Ἐμπεδοκλέους μέγα καὶ θεῖον ἡγούμην τὸ

νηστεῦσαι κακότητος.

B 145 = Κλέμηνς Alex., Protrepticus 2, 27

ταύτη τοι ἡμεῖς οἱ τῆς ἀνομίας υἱοὶ ποτε ... υἱοὶ γεγονάμεν τοῦ θεοῦ· ὑμῖν δὲ καὶ ὁ ὑμέτερος ὑποδύεται ποιητῆς ὁ Ἄκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς·

τοιγάρτοι χαλεπήσιν ἀλύοντες κακότησιν
οὔποτε δειλαίων ἀχέων λωφήσετε θυμόν.

B 146 = Κλέμηνς Alex., Stromata IV, 150

φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς τῶν σοφῶν τὰς ψυχὰς θεοὺς γίνεσθαι ὧδέ πως γράφων·

εἰς δὲ τέλος μάντις τε καὶ ὕμνοπόλοι καὶ ἱητροὶ
καὶ πρόμοι ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισι πέλονται,
ἔνθεν ἀναβλαστοῦσι θεοὶ τιμῆσι φέριστοι.

B 147 = Κλέμηνς Alex., Stromata V, 122

ἦν δὲ ὀσίως καὶ δικαίως διαβιώσωμεν, μακάριοι μὲν ἐνταῦθα, μακαριώτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν, οὐ χρόνῳ τινὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἔχοντες, ἀλλ' ἐν αἰῶνι ἀναπαύεσθαι δυνάμενοι ἄθανάτοις ... ἀτειρεῖς, ἡ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλέους λέγει ποιητική.

ἀθανάτοις ἄλλοισιν ὀμέστιοι, αὐτοτράπεζοι
έόντες, ἀνδρείων ἀχέων ἀπόκληροι, ἀτειρεῖς.

B 148, 149, 150

ἀμφιβρότην χθόνα. ἀέρα .. νεφεληγερέτην. πολυαίματον ἥπαρ.

B 148, 149, 150 /1 = Πλούταρχος, Quaestiones conviv. V, 8, 2; 683e

καὶ μάλιστα τοῦ ἀνδρὸς οὐ καλλιγραφίας ἔνεκα τοῖς εὐπροσωποτάτοις τῶν ἐπιθέτων ὥσπερ ἀνθηροῖς χρώμασι τὰ πράγματα γανοῦν εἰωθότος, ἀλλ' ἕκαστον οὐσίας τινὸς ἢ δυνάμεως δῆλωμα ποιοῦντος οἷον ἄμφιβρότην χθόνα' τὸ τῆι ψυχῇ περικείμενον σῶμα καὶ ἄμφιβρότην' τὸν ἀέρα καὶ ἄμφιβρότην' τὸ ἥπαρ.

B 151 = Πλούταρχος, Amat. 13; 756e

ζειδωρον γὰρ αὐτὴν [Ἄφροδίτην] Ἐμπεδοκλῆς, εὐκαρπον δὲ Σοφοκλῆς ἐμμελῶς πάνυ καὶ πρεπόντως ὠνόμασαν.

ζειδωρος ... Ἄφροδίτη.

B 152 = Aristotelés, Poetica 21; 1457b22

ἢ ὁ γῆρας πρὸς βίον καὶ ἐσπέρα πρὸς ἡμέραν. ἐρεῖ τοίνυν τὴν ἐσπέραν γῆρας ἡμέρας, ἢ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ τὸ γῆρας ἐσπέραν βίου ἢ δυσμὰς βίου.

B 153 = Hésychios, Lexicon, s. v. βαυβώ

βαυβώ: τιθήνη Δήμητρος. σημαίνει δὲ καὶ κοιλίαν ὡς παρ' Ἐμπεδοκλεῖ βαυβώ.

B 153a = Theón Smyrn., De utilitate mathematicae 104, 1 Hiller

τὸ γοῦν βρέφος δοκεῖ τελειοῦσθαι ἐν ἑπτὰ ἑβδομάσιν, ὡς Ἐμπεδοκλῆς αἰνίττεται ἐν τοῖς Καθαρμοῖς.

B 154 = Plútarchos, De esu carn. I, 2; 993c

ἢ τοῖς μὲν πρώτοις ἐκείνοις ἐπιχειρήσασι σαρκοφαγεῖν τὴν αἰτίαν ἂν εἴποι πᾶς εἶναι τὴν ἀπορίαν· οὐ γὰρ ἐπιθυμίαις ἀνόμοις συνδιάγοντες οὐδ' ἐν παρουσίαι τῶν ἀναγκαίων ὑβρίσαντες εἰς ἡδονὰς παρὰ φύσιν ἀσυμφύλους ἐπὶ ταῦτ' ἦλθον, ἀλλ' εἴποιεν ἂν αἴσθησιν ἐν τῷ παρόντι καὶ φωνὴν λαβόντες· ὦ μακάριοι καὶ θεοφιλεῖς οἱ νῦν ὄντες ὑμεῖς, οἷον βίου λαχόντες αἰῶνα καρποῦσθε καὶ νέμεσθε κληρὸν ἀγαθῶν ἄφθονον, ὅσα φύεται ὑμῖν, ὅσα τρυγᾶται, ὅσον πλοῦτον ἐκ πεδίων, ὅσας ἀπὸ φυτῶν ἡδονὰς δρέπεσθαι πάρεστιν. ἔξεστιν ὑμῖν καὶ τρυφᾶν μὴ μαινομένοις. ἡμᾶς δὲ σκυθρωπώτατον καὶ φοβερώτατον ἐδέξατο βίου καὶ χρόνου μέρος, εἰς πολλὴν καὶ ἀμήχανον ἐκπεσόντας ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεως ἀπορίαν· ἔτι μὲν οὐρανὸν ἔκρυπτεν ἀῆρ καὶ ἄστρα, θολερῶι καὶ δυσδιαστατοῦντι πεφυρμένος ὑγρῶι καὶ πυρὶ καὶ ζάλαις ἀνέμων. οὐπω δ' ἥλιος ἴδρυτο ἀπλανῆ καὶ βέβαιον ἔχων δρόμον, ἢ ὦ

καὶ δύσιν ἔκρινεν, περὶ δ(ἐ) ἠγαγεν αὖθις ὀπίσσω

καρποφόροισιν ἐπιστέψας καλυκοστεφάνοισιν

ᾠραις, γῆ δ' ὑβριστο

ποταμῶν ἐκβολαῖς ἀτάκτοις καὶ πολλὰ λίμναισιν ἄμορφα καὶ πηλοῖς βαθέσι καὶ λόχμαις ἀφόροις καὶ ὑλαιοῖς ἐξηγρίωτο· φορᾶς δὲ ἡμέρων καρπῶν καὶ τέχνης ὄργανον οὐδὲν [ἦν] οὐδὲ μηχανὴ σοφίας· ὁ δὲ λιμὸς οὐκ ἐδίδου χρόνον οὐδὲ ὥρας ἐτησίους σπόρος [πυρ]ῶν τότ' ἀνέμενε. τί θαυμαστόν, εἰ ζώων ἐχρησάμεθα σαρξὶ παρὰ φύσιν, ὅτ' ἰλὺς ἠσθίετο καὶ φλοιὸς ἐβρώθη ξύλου' καὶ ἄγρωστιν εὐρεῖν βλαστάνουσαν ἢ φλεῶ' τινα ρίζαν εὐτυχὲς ἦν; βαλάνου δὲ γευσάμενοι καὶ φαγόντες ἐχόρευσαν ὑφ' ἡδονῆς περὶ δρῶν τινα καὶ φηγὸν ζεῖδωρον (δὲ) καὶ μητέρα

καὶ τροφὸν ἀποκαλοῦντες. ἐκείνην (994) οὖν ὁ τότε βίος ἐορτὴν ἔγνω, τὰ δ' ἄλλα φλεγμονῆς ἦν ἅπαντα μεστὰ καὶ στυγνότητος. ὑμᾶς δὲ τοὺς νῦν τίς λύσσα καὶ τίς οἴστρος ἄγει πρὸς μαιφονίαν οἷς τοσαῦτα περίεστι τῶν ἀναγκαίων; ...

B 154a = Plútarchos, De esu carn. II, 1; 996e

καὶ πέποται ὁ τῆς συνηθείας κυκεῶν, ὥσπερ ὁ τῆς Κίρκης
ὠδῖνάς [τ'] ὀδύνας [τε] κυκέων ἀπάτας τε γούους τε.

B 154c = Suidás, Lexicon, s.v. αὐτίκα

αὐτίκα. καὶ παροιμία· 'αὐτίκα ... ἔσεσθαι' ἐπὶ τῶν εὐθύς ἀπὸ πρώτης ἀρχῆς πρὸς ἀγαθὸν τέλος ἀποβλεπόντων.

αὐτίκα καὶ φυτὰ δῆλα, τὰ μέλλει κάρπιμ' ἔσεσθαι.

B 155 = Diogenés Laertios, Vita philosophorum VIII, 43

ἦν καὶ Τηλαύγης υἱὸς αὐτοῖς, ὃς καὶ διεδέξατο τὸν πατέρα καὶ κατὰ τινὰς Ἐμπεδοκλέους καθηγήσατο· Ἰππόβοτός γέ τοί φησι λέγειν Ἐμπεδοκλέα·
Τήλαυγες, κλυτὲ κούρε Θεανοῦς Πυθαγόρῳ τε.

B 156 = Diogenés Laertios, Vita philosophorum VIII, 60

ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα εἰς αὐτὸν ἐποίησε·

Παυσανίην ἱητρὸν ἐπώνυμον Ἀγχίτεω υἱόν

φῶτ' Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔθρεψε Γέλα,

ὃς πολλοὺς μογεροῖσι μαραιομένους καμάτοισιν

φῶτας ἀπέστρεψεν Φερσεφόνης ἀδύτων.

B 157 = Diogenés Laertios, Vita philosophorum VIII, 65

ἄκρον ἱατρὸν Ἄκρων' Ἀκραγαντῖνον πατρὸς Ἄκρου

κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης.

τινὲς δὲ τὸν δεύτερον στίχον οὕτω προσφέρονται ἄκροτάτης κορυφῆς τύμβος ἄκρος κατέχει'. τοῦτό τινες Σιμωνίδου φασὶν εἶναι.

B 158 = Hieroklés, In aureum carmen 24 Köhler (Stobaios, Anthologium ed. Gaisf. II, 143, 8)

ἡ δὲ ἔφεσις τοῦ φεύγοντος τὸν τῆς Ἄτης λειμῶνα πρὸς τὸν τῆς Ἀληθείας ἐπείγεται λειμῶνα, ὃν ἀπολιπὼν τῇ ὀρμῇ τῆς πτερορρησίσεως εἰς γήινον ἔρχεται σῶμα ὀλβίου αἰῶνος ἀμερθεῖς.

B 159 = Aristotelés, De generatione et corruptione I, 8; 325b19

Ἐμπεδοκλεῖ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φανερόν, ὅτι μέχρι τῶν στοιχείων ἔχει τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθοράν, αὐτῶν δὲ τούτων πῶς γίνεται καὶ φθείρεται τὸ σωρευόμενον μέγεθος οὔτε δῆλον ...